

**Київський національний торговельно-економічний університет
Вінницький торговельно-економічний інститут
Кафедра менеджменту та адміністрування**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«Розробка економіко – соціального механізму розвитку села»

(за матеріалами Пиріжнрянської сільської ради,

Кодимського району, Одеської області)

Здобувача вищої освіти
II курсу, групи ПУА-21 з(м),
спеціальності 281 «Публічне управління
та адміністрування»
освітньої програми «Публічне управління
та адміністрування»
заочної форми навчання

Гук
Діани
Андріївни

Науковий керівник
к.е.н., доцент

Махначова
Наталія
Михайлівна

Гарант освітньої програми
к.н.держ.упр., доцент

Ніколіна
Ірина
Іванівна

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ТА СОЦІАЛЬНИХ ЗАСАД РОЗВИТКУ ПИРІЖНЯНСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ, КОДИМСЬКОГО РАЙОНУ, ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ	6
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СОЦІАЛЬНОГО ТА ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ПИРІЖНЯНСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ, КОДИМСЬКОГО РАЙОНУ, ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ	13
2.1. Організаційна характеристика Пиріжнрянської сільської ради, Кодимського району, Одеської області	13
2.2. Соціально-економічний аналіз Пиріжнрянської сільської ради, Кодимського району, Одеської області	23
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА ЕКОНОМІКО-СОЦІАЛЬНОГО МЕХАНІЗМУ РОЗВИТКУ ПИРІЖНЯНСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ, КОДИМСЬКОГО РАЙОНУ, ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ	34
3.1. Напрямки та елементи соціально-економічного розвитку Пиріжнрянської сільської ради, Кодимського району, Одеської області	34
3.2. Впровадження економіко-соціального механізму розвитку Пиріжнрянської сільської ради, Кодимського району, Одеської області	40
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	52
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. Багатофункціональний розвиток сільських територій є важливим чинником для розбудови економіки на національному та регіональному рівнях. Розвиток сільських територій України супроводжується низкою соціально-економічних, екологічних, інституційних детермінант, що визначають їх особливості, індивідуальність, стан і тенденції функціонування. Ключовим принципом при дослідженні соціально-економічного розвитку сільських територій є вибір методичних інструментів, які б враховували характерні ознаки територій і максимально розкривали їхні найважливіші особливості. Зважаючи на складні умови пост трансформаційного періоду та неспроможності інституційних запроваджень держави сприяти рівноправному розвитку сільських територій, суттєво знижується ефективність їх функціонування.

Питання економічних та соціальних засад розвитку села досліджували науковці як з точки зору особливостей територіального розміщення населеного пункту так і з точки економічного та соціального регулювання. Більшість науковців, таких як О. Бородіна, В. Борщевський, Ю. Губені, Т. Зінчук, С. Мельник, С. Мочерний, О. Павлов, І. Прокопа та ін. досліджували окремі аспекти галузевого розвитку сільських територій. Проте для формування економічних та соціальних засад розвитку сільських територій в Україні доцільно детально розглянути еволюцію науково-теоретичних поглядів на розвиток села за останні 30 років. Адже, як справедливо зазначає О.Бородіна, село нині переживає системну кризу, основними проявами якої є: скорочення чисельності сільського населення; бідність; нижчі порівняно з містом темпи розвитку сільської економіки; скорочення мережі сільської соціальної інфраструктури; зменшення площі історично освоєних ландшафтів; низький рівень життя та високий рівень безробіття сільського населення.

Гіпотезою дослідження є припущення, що створення механізму економіко-соціального розвитку села Пиріжна надасть нові соціальні, економічні, юридичні можливості для розвитку громади.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження наукових підходів щодо оцінювання розвитку сільських територій на основі врахування та формування економічних та соціальних засад розвитку села Пиріжна, Кодимського району, Одеської області. На основі аналізу сучасного соціального та економічного стану села Пиріжна розробити економіко-соціальний механізм розвитку села Пиріжна, визначити напрямки та елементи соціально-економічного розвитку та визначити елементи для впровадження економіко-соціального механізму розвитку села.

Для досягнення визначеної мети в роботі поставлено та вирішено такі завдання:

- розкрити економічну сутність наукових підходів та соціальних засад розвитку села;
- розглянути організаційну характеристика органу управління села Пиріжна, Кодимського району, Одеської області;
- провести соціально-економічний аналіз села Пиріжна, Кодимського району, Одеської області;
- виявити особливості і встановити принципи функціонування потенціалу села Пиріжна, Кодимського району, Одеської області;
- визначити напрямки та елементи соціально-економічного розвитку села;
- запропонувати економіко-соціальний механізм розвитку села.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини у сфері соціально-економічного розвитку села Пиріжна, Кодимського району, Одеської області.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні засади та практичні аспекти формування соціально-економічного потенціалу села Пиріжна.

Методи дослідження. У процесі дослідження використані такі методи: системний підхід, метод аналізу і синтезу, логічний метод, статистичний метод, моделювання й узагальнення.

Наукова новизна полягає в уточненні поняття «економіко-соціальний механізм», теоретичному обґрунтуванні та наданні ряду рекомендацій до впровадження економіко-соціального механізму у селі Пиріжна, Кодимського району, Одеської області.

Інформаційну базу дослідження становлять: звітність про діяльність сільської ради, Конституція і законодавство України, якими регулюються організація та функціонування інститутів публічної влади, паспорт села Пиріжна, Кодимського району, Одеської області, матеріали науково-практичних конференцій з предмету дослідження.

Практична цінність. Розроблені та економічно обґрунтовані у кваліфікаційній роботі пропозиції щодо підвищення економіко-соціальних механізмів ефективності виробничого потенціалу села можуть бути використані в практичній діяльності села Пиріжна, Кодимського району, Одеської області та інших громад.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Основні положення кваліфікаційної роботи обговорювалися на Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми ефективного соціально-економічного розвитку України: пошук молодих» (м. Вінниця, ВТЕІ КНТЕУ, 23.04.2020), тема статті «Наукові підходи до формування економічних та соціальних засад розвитку села Пиріжна, Кодимського району, Одеської області», та VII Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції «Менеджмент ХХІ століття: сучасні моделі, стратегії, технології» (м. Вінниця, ВТЕІ КНТЕУ, 08.10.2020), тема статті «Розробка економіко-соціального механізму розвитку села Пиріжна».

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій. Робота містить 6 рисунків та 8 таблиць, 5 додатків. Список використаних джерел складає 93 джерела.

РОЗДІЛ 1

НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ТА СОЦІАЛЬНИХ ЗАСАД РОЗВИТКУ ПИРІЖНЯНСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ, КОДИМСЬКОГО РАЙОНУ, ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Протягом останніх десятиліть в Україні спостерігається негативна тенденція щодо зміни показників якості життя сільського населення. Це викликано рядом дестабілізуючих чинників, що зумовили зниження доходів і рівня життя сільських мешканців, погіршення демографічної, екологічної й етнічно-культурної ситуації на селі. Збільшення кількості депресивних і знелюднених сільських територій прискорює деградаційні процеси в українській економіці та створює загрозу не лише для економічної, а й для національної безпеки [62]. В цьому і полягає актуальність роботи. Формування економічних та соціальних засад розвитку села – це результат визначення та аналізу його якісних і кількісних характеристик, а також самого процесу управління ним. Оцінка дає можливість установити, на якому етапі економічного розвитку знаходиться село, чи досягаються поставлені цілі, як зміни й удосконалення в процесі управління впливають на повноту використання потенціалу, його ефективність.

У наукових працях з проблем формування і реалізації потенціалу селищних громад недостатньо розроблено питання вимірювання його величини і рівня ефективності використання. Досліджуючи проблеми регулювання розвитку сільської місцевості, С. Мельник відмічає, що соціально-економічний розвиток села визначається як процес змін, спрямованих на підвищення рівня розвитку економічної і соціальної сфер сільських регіонів, з мінімальними втратами для природного середовища і найбільшим рівнем задоволення потреб сільського населення та інтересів держави [60]. Все вищезазначене зумовлює необхідність подальших досліджень у цьому напрямі.

Деякі економісти вважають, що існує єдиний синтетичний (інтегральний) показник [78]. В цілому поділяючи цю думку, такі вчені як Т. Зінчук, П. Саблук, М. Хвесик, припускають, що наявність часткових показників не суперечить існуванню загального. При цьому, на їх погляд, обов'язковою умовою має бути зведення часткових показників до загального. Але існують і інші погляди, що вказують на недоліки інтегральних показників і їхню неефективність за практичного використання, головною причиною чого є складність їхнього розрахунку і недостатня теоретична обґрунтованість порівняння різнорідних величин. Крім того сконструйований на будь-яких принципах загальний синтетичний показник оцінки ефективності діяльності господарської системи і її елементів не може охопити або, точніше, урахувати всі умови перебігу процесу економічного і соціального розвитку села, рівень його організації. Незалежно від волі та бажання дослідника зведення застосовуваних показників у синтетичні, інтегральні й інші за використання якісно різнорідних або різноспрямованих показників може призвести (або призводить) до суперечливості чи несумісності окремих елементів такого показника [91].

Для оцінки потенціалу села Пиріжна, Кодимського району, Одеської області необхідна всеосяжна система показників, причому в основу конструювання такої системи має бути покладена структурна модель, що враховує не тільки фактичну динаміку, а й теоретичні передумови. Тому структурна модель системи показників концептуально має враховувати такі вимоги до її формування:

- загальнотеоретична інтерпретація, взаємозв'язок і цілеспрямованість як окремих показників, їхніх груп, так і всієї системи в цілому;
- забезпечення порівнянності, єдиної спрямованості показників груп, усієї системи;
- можливість регулювання значень величин показників, залежно від рівня використання ресурсів, що витрачаються, і ефективності результату;

- можливість одержання прогнозу про спрямованість динаміки показників [6].

Слід зазначити, що сукупність оцінних принципів, показників, критеріїв і методів становить методологію оцінки. У загальному вигляді методологію оцінки можна подати як послідовність таких дій: формування категорії, розробка показників, установлення критерію порівняння, вибір способу оцінки, одержання результату оцінки [28].

Беручи до уваги дослідження з проблематики визначення соціально-економічних систем різних рівнів їх усі можна розділити на чотири загальні групи (залежно від їхнього базового критерію) – ресурсні (витратні), відносні (порівняльні), цільові (результатні) та суб'єктно-об'єктивовані (експертні) [13].

Найбільш об'єктивнішим та адекватнішим критерієм оцінки потенціалу села є його ринкова вартість. Таким чином, науковими підходами до формування економічних та соціальних засад розвитку села слід вважати сукупність принципів, що базуються на міжнародних стандартах оцінки, а саме:

1. Витратний (майновий) – визначає вартість об'єкта за сумою витрат на його створення та використання. Тобто для економічного розвитку села Пиріжна, держава має виділити певні кошти для створення умов для розвитку найперспективніших галузей населеного пункту. Із розвитком виробництва, буде зростати населення, яке в свою чергу буде розвивати соціальні засади села.

2. Порівняльний (ринковий) – визначає вартість на базі зіставлення з аналогами, що вже були об'єктами ринкових угод. В даному випадку необхідно порівняти можливості села Пиріжна із селами такого ж рівня, а в майбутньому перейняти позитивний досвід і використати його на практиці.

3. Результатний (дохідний) – оцінює вартість об'єкта на засаді величини чистого потоку позитивних результатів від його використання. На основі позитивних результатів, керівництво села Пиріжна має розвивати всі сфери та галузі, маючи вже власний досвід та власні кошти [16].

Кожний з цих підходів має свої переваги та недоліки, які необхідно розглядати в кожному конкретному випадку. Село Пиріжна має ряд переваг для сталого розвитку та укріплення своїх позицій і, як результат економічний та соціальний розвиток – це територіальне розміщення, близькість до моря, багаті природні ресурси та високий потенціал в аграрній сфері.

Оскільки село це відкрита складна динамічна система, яка функціонує у визначеному зовнішньому середовищі, то воно характеризується високою швидкістю змін, які деколи можна прогнозувати з малою вірогідністю. Підтримувати існуючий соціально-економічний стан та рухатись уперед можна тільки за умов ефективного пристосування до змін зовнішнього середовища, завдяки здійсненню випереджувальних заходів, спрямованих на збереження його життєздатності та забезпечення конкурентоспроможності [8]. Саме це і повинно спонукати село та його жителів до створення та підтримки умов постійного розвитку.

Розвиток села та його територій означає якісні зміни та оновлення його засобів та організаційної структури, підвищення ефективності функціонування на основі вдосконалення техніки, технології та організації праці у всіх структурних підрозділах, підвищення якості продукції та послуг, що ним надаються [1].

В науковій літературі існує декілька типів зростання розмірів потенціалу села [55] представлено на рис. 1.1.

Оцінити зростання розмірів за кожним типом можливо за результатами визначення динаміки змін значень показників діяльності села, які кожне село розраховує у рамках економічного аналізу діяльності та підготовки статистичної звітності.

Зростання є складовою економічного розвитку, але розвиток села можна забезпечити без зростання, без підвищення обсягів виробництва та масштабів діяльності.

Рисунок 1.1 - Типи зростання розмірів за рахунок розвитку потенціалу

Процес розвитку у різних умовах, які спонукали цю необхідність, та умови, в котрих відбувається цей процес, може базуватися на «революційній» та «еволюційній» моделі розвитку [65].

«Революційна» модель змін, яка була запропонована американськими фахівцями у галузі менеджменту М. Хаммером та Дж. Чампі [10] у 1991 році, передбачає принципове переосмислення та радикальне перепроєктування найважливіших процесів з метою кардинального поліпшення найважливіших кількісно вимірюваних показників сучасної ефективності: вартості, якості, сервісу та оперативності. «Еволюційна» модель змін (або концепція організаційного розвитку) базується на концепції планування, ініціювання та здійснення процесів зміни соціальної системи, що передбачає залучення великої кількості учасників [23].

Як правило, впровадження «еволюційної» моделі розраховано на більш тривалий час та відсутність «різких» дій.

Основні варіанти розвитку виробничого потенціалу зображено на рис. 1.2.

Наведені варіанти розвитку доцільно розглядати, якщо пройдено низку попередніх етапів аналізу зовнішнього середовища, визначення факторів впливу та їх значення у формуванні конкурентоспроможності, затвердження стратегічних та тактичних цілей.

Рисунок 1.2 - Варіанти розвитку виробничого потенціалу

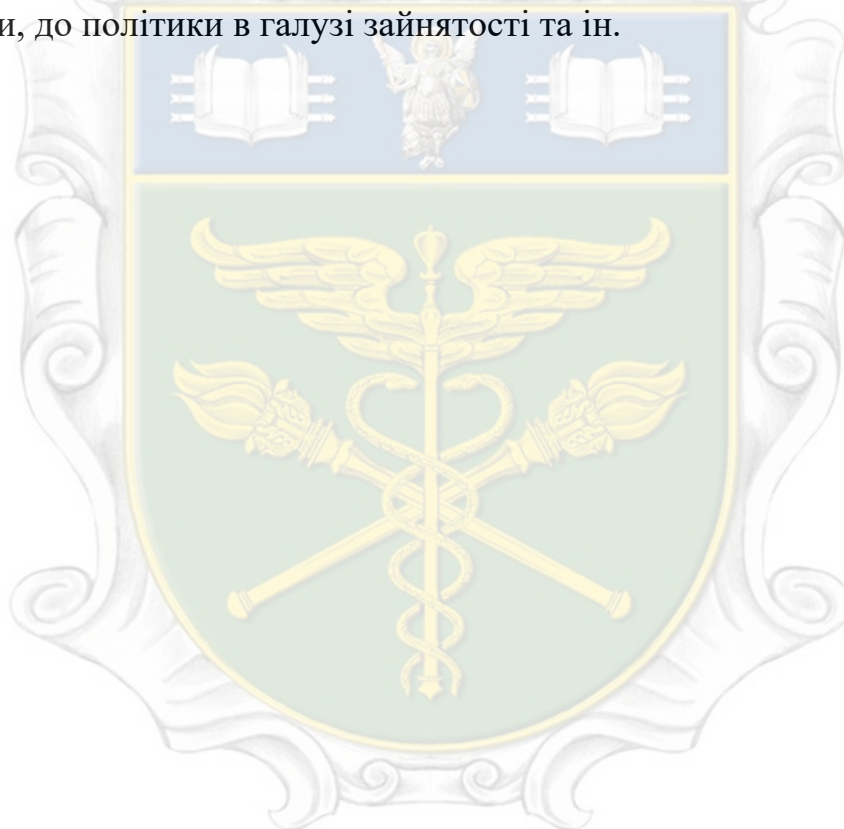
Таким чином, в 1 розділі нами було розглянуто ряд наукових підходів щодо розвитку села, що являють собою систему взаємопов'язаних елементів, які виконують різні функції у процесі досягнення цілей розвитку селищної громади, що дозволило зробити наступні висновки. Розвитку села притаманні всі риси, властиві будь-якій системі:

- 1) цілісність;
- 2) цілеспрямованість;
- 3) складність;
- 4) взаємозамінність;
- 5) альтернативність його елементів;
- 6) взаємозв'язок, взаємодія елементів виробничого потенціалу;
- 7) самовідтворюваність;
- 8) інноваційна сприйнятливість;
- 9) гнучкість;
- 10) соціально-економічні наслідки використання;
- 11) історичні умови та особливості формування й використання;
- 12) фізичне та моральне старіння.

Виробничі потенціали зі структурної точки зору різняться розмірами та ступенем відособлення ресурсів, структурою ресурсів, що використовуються.

Отже, загальні тенденції розвитку світової економіки впливають на обрання напрямку розвитку як базового елемента цієї складної системи. Тенденції розвитку світової економічної системи містять низку процесів, які пов'язані з процесом глобалізації: лібералізація, прагнення до уніфікації та стандартизації в різних галузях міжнародного соціально-економічного життя. Все ширше застосовуються єдині для усіх країн стандарти на технологію, екологію, діяльність фінансових організацій, бухгалтерську і статистичну звітність [72].

Міжнародні економічні установи впроваджують єдині критерії макроекономічної політики, відбувається уніфікація вимог до податкової політики, до політики в галузі зайнятості та ін.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СОЦІАЛЬНОГО ТА ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ПИРІЖНЯНСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ, КОДИМСЬКОГО РАЙОНУ, ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

2.1. Організаційна характеристика Пиріжнянської сільської ради, Кодимського району, Одеської області

Кодимський район Одеської області – один з найперспективніших районів України, який має низку конкурентних переваг: освічений і креативний людський капітал, традиції ефективного господарювання та використання економічного потенціалу, багаті природні та рекреаційні ресурси. Рациональне використання усіх цих переваг є запорукою прискореного розвитку економіки району і гарантією стабільного покращення якості життя мешканців у майбутньому.

Сучасні глобальні виклики та складнощі реформування національної економіки зумовлюють потребу пошуку нових можливостей для розвитку регіону. Часи сподівання винятково на зовнішні фінансові ресурси відходять в минуле, а визначального значення набуває ефективність використання власного соціально-економічного потенціалу, посилення згуртованості, як в межах регіону, так держави загалом. Нове бачення вирішення проблем регіонального розвитку обумовлює необхідність посилення ролі органів місцевого самоврядування у власному стратегічному плануванні та розвитку, що відповідає принципам децентралізації.

Необхідною умовою реалізації цього курсу реформ є залучення усіх суб'єктів регіонального розвитку району до визначення стратегічних пріоритетів та вироблення середньострокових планів розвитку району. Саме Стратегія розвитку району та ,безпосередньо, всіх сіл, має стати основним документом, який визначатиме напрямки подальших дій у сфері реформування

економіки регіону, розробки і фінансування регіональних і місцевих програм соціально-економічного розвитку Кодимщини та села Пиріжна.

Для того, щоб охарактеризувати село Пиріжна, необхідно ознайомитись з характеристикою всього Кодимського краю. Кодимський район Одеської області було засновано у 1940 році. Районний центр – м. Кодима. Загальна площа Кодимського району 0,82 тис. кв. км.

Чисельність населення – 28,7 тис. осіб (на 01.10.2019). В Кодимському районі переважна частка сільського населення – 62,5%. Відстань від райцентру до м. Одеса залізницею 242 км, автошляхами – 271 км. Вихід до Чорного моря: немає. Кодимський район межує на сході з Балтським, на півдні – Подільським районами Одеської області, на заході – Республікою Молдова, на півночі – Вінницькою областю. Структуру адміністративно-територіального устрою представлено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 - Адміністративно-територіальний устрій

<u>Населені пункти:</u>	<u>Ради:</u>
міста районного значення – 1;	районні – 1;
селища міського типу – 1;	міст районного значення – 1;
села – 24.	селищні – 1;
	сільські – 17.

Шляхова мережа має таку структуру. Усього доріг загального користування 248,8 км, з них: державного значення – 88,4 км; місцевого значення – 160,4 км; з твердим покриттям – 244,3 км; кількість мостів загального користування – 9.

Для формування обґрунтованих рекомендацій слід також розглянути структуру земельного фонду Кодимського району Одеської області (таблиця 2.2).

Таблиця 2.2 - Структура земельного фонду Кодимського району

Загальна площа земель, всього	81844,00 га
- сільськогосподарські землі	61998,7741 га
- площа земель селянських господарств	3278,4205 га
- землі лісогосподарського призначення	16338,5602 га
- забудовані землі	2385,0313 га
- землі промисловості	96,4039 га
- землі транспорту та зв'язку	1128,1383 га
- землі водного фонду	353,9444 га
- землі запасу	9172,8600 га
- землі природно-заповідного фонду	3117,6000 га
- ландшафтний заказник місцевого значення "Березівський"	
- заповідне урочище місцевого значення "Чабанка"	
- річки, що протікають територією району (назва): Гонорівка, Кодима, Білочі, Майстриха, Савранка, Молокіш, Рибниця, Смолянка, Сухий Молокіш.	

Як відомо, село Пиріжна було створене в 1953 році та, на 01.01.2020р., має територію 3,640 тис.кв.м, що складає майже 5% від усієї території Кодимського району та 1,050 тис. осіб, що складає майже 4% від усього населення району. Село Пиріжна є одним з 23 сіл Кодимського району, який розміщений в Одеській області в п'яти кілометрах від районного центру Кодими. Село розміщене уздовж річки Савранка, на території населеного пункту є сільський ставок. Село оточено з усіх сторін лісом, садами та полями. Клімат села Пиріжна помірно-континентальний, з м'якою зимою, зяжною вологою весною, теплим дощовим літом і відносно сухою теплою осінню. Протягом року переважають західні і північно-західні вітри. Найтепліший місяць – липень з середньою температурою повітря +25... +30 °С, найхолодніший - січень (-4... -6 °С). Середньорічна кількість опадів в регіоні складає 650 мм. До найважливіших природних ресурсів належать земельні,

водні, лісові. Значним є природний рекреаційний потенціал села. Ґрунти переважають дерново-підзолисті ґрунти, чорноземи. У долині річки - лучно-болотні та болотні ґрунти. Екологічна ситуація в досліджуваному регіоні в нормальному стані, а басейн річки можна охарактеризувати як чистий. Але, як і по всій Україні, екологія району потребує уваги з боку людей. Для покращення даної ситуації необхідно докласти максимальних зусиль для ефективного використання природних ресурсів, здійснювати комплекс заходів щодо їх відновлення, запроваджувати новітні маловідходні та безвідходні, ресурсо- та енергозберігаючі технології, устаткування та методи діяльності, які неспроможні впливати на ландшафтні екосистеми, проводити заходи щодо попередження негативного впливу діяльності на стан довкілля, здійснювати виробничу діяльність з додержанням вимог екологічної безпеки, екологічних нормативів та лімітів природокористування.

Пиріжнянська сільська рада – орган місцевого самоврядування у Кодимському районі Одеської області з адміністративним центром у м. Кодима. Поштова адреса: 66021, Пиріжнянська сільська рада, с. Пиріжна, вул. Шевченка, 25.

Село Пиріжна є самоврядною територіальною одиницею, - у межах якого територіальна громада здійснює місцеве самоврядування. Сільська рада є представницьким органом сільського самоврядування, що представляє територіальну громаду та здійснює від її імені та в її інтересах функції і повноваження місцевого самоврядування, визначені Конституцією, законами України та статутом.

Рада складається з 12 депутатів та голови. Пиріжнянська сільська рада має лінійну організаційну структуру. На рисунку 2.1 представимо схематичне зображення структури.

Систему нормативно-правових актів, щодо яких функціонує Пиріжнянська сільська рада, становить Конституція України, закони і інші нормативно-правові акти, норми яких визначають правовий статус районних та сільських рад, регулюють управління радою як певною організаційною

структурою (внутрішньо управлінські відносини), а також зовнішні управлінські відносини, учасниками яких є, з одного боку, районна або сільська рада, а, з іншого, – район або село як складна економічна система: соціальний захист, земельні відносини, охорона навколишнього природного середовища, житлово-комунальне господарство, будівництво, транспорт, зв'язок, громадське харчування, побутове, торговельне обслуговування, освіта, наука, культура, охорона здоров'я, фізкультура і спорт, законність, охорона прав і свобод громадян.

Рисунок 2.1 - Організаційна структура Пиріжнянської сільської ради

Основними нормативно правовими актами є Конституція України, Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», Бюджетний кодекс України. Крім цих, існує широке коло інших законів і підзаконних актів.

Згідно Конституції України матеріальною і фінансовою основою місцевого самоврядування є рухоме і нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, інші кошти, земля, природні ресурси, що знаходяться у власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах, а також об'єкти їх спільної власності, що перебувають в управлінні районних, обласних рад. Матеріальну і фінансову основу місцевого самоврядування визначає Розділ III Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», в якому вказано, що нею є рухоме і нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, позабюджетні цільові (в тому числі валютні) та інші кошти, земля, природні ресурси, що є у комунальній власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у

містах, а також об'єкти їхньої спільної власності, що перебувають в управлінні районних і обласних рад.

Статтею 143 Конституції України територіальним громадам села, селища, міста безпосередньо або через утворені ними органи місцевого самоврядування надані значні управлінські повноваження: щодо управління майном, яке знаходиться у комунальній власності, щодо затвердження програм соціально-економічного та культурного розвитку та контролю за їх виконанням; щодо утворення, реорганізації, ліквідації комунальних підприємств; повноваження у сфері бюджетних відносин та інше. Що стосується районних, обласних рад, Конституцією України встановлені такі повноваження, які відповідають більш високому управлінському рівню: затвердження програм соціально-економічного та культурного розвитку відповідних областей і районів та контроль їх виконання, затвердження районних, обласних бюджетів та інше.

Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» визнає самостійність місцевих бюджетів. Частиною 1 статті 143 Конституції України вказано на компетенцію територіальних громад села, селища, міста встановлювати місцеві податки і збори відповідно до закону, частиною 2 статті 143.

Статут, відповідно до Конституції України, Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», інших Законів України, закріплює систему самоврядування села Пиріжна, Кодимського району, Одеської області, форми та порядок здійснення місцевого самоврядування територіальною громадою села Пиріжна обумовлені історичними, географічними, національно-культурними, соціально-економічними та іншими особливостями.

Більш детальна інформація про загальний стан Пиріжнянської сільської ради надана в додатку «Загальні дані Пиріжнянської сільської ради станом на 01.01.2020 р.».

На території села Пиріжна проживає 1050 чол., в т.ч. працездатного населення 177 чол., дітей шкільного віку 52, а дітей дошкільного віку 24. громадян пенсійного віку - 192 чоловік. Кількість домогосподарств станом на

01.01.2020 р. складає – 594. В таблиці 2.3 представимо більш детальну інформацію по домогосподарствах. Щодо економічної активності населення село Пиріжна, слід відмітити його спад на 13 осіб в порівнянні з 2018 роком, на 8 осіб в порівнянні з 2019 роком. Кількість зареєстрованих безробітних в 2020 році становить 30 осіб, це на 90 осіб менше ніж в 2019 році та на 150 менше ніж в 2018 році. В додатку «Економічна активність населення» наведена інформація з 2015 р. по 2020 рік. З усього населення села Пиріжна, станом на 01.01.2020 р. найбільш працюють особи у галузі освіти, сільського господарства та самозайняті особи. В додатках представлена більш детальна інформація по розподілу робочої сили за галузями.

Таблиця 2.3 - Соціально-демографічні характеристики (2015-2020рр.)

Показник	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Відхилення			
							Абсолютне відхилення (+, -)		Відносне відхилення (%)	
							2019/2018	2020/2019	2019/2018	2020/2019
Кількість домогосподарств	590	592	580	590	590	594	0,00	4,00	0,00	0,68
Кількість народжених	13	15	11	10	5	6	-5,00	1,00	-50,00	20,00
Кількість померлих за	27	10	20	14	18	23	4,00	5,00	28,57	27,78
Природний приріст населення	-14	5	-9	-4	-13	-17	-9,00	-4,00	225,00	30,77
Прибуло	34	15	15	13	20	18	7,00	-2,00	53,85	-10,00
Вибуло	20	25	19	22	15	11	-7,00	-4,00	-31,82	-26,67
Міграційний приріст	14	-10	-4	-9	5	7	14,00	2,00	-155,56	40,00
Загальна зміна чисельності населення	0	-13	-22	-13	-8	-10	5,00	-2,00	-38,46	25,00
Кількість виборців	905	900	890	885	881	868	-4,00	-13,00	-0,45	-1,48

Провівши аналіз таблиці 2.3, можна зробити наступні висновки. На початок 2020 року кількість домогосподарств складає 594. Якщо взяти абсолютне відхилення в порівнянні з 2019 роком, то можна побачити збільшення домогосподарств на чотири одиниці або на 0,68 відсотків, тоді як в 2019 році, в порівнянні з 2018 роком ніяких змін ні в сторону збільшення, ні в сторону зменшення немає. Для населеного пункту такого масштабу це достойний приріст. Аналізуючи кількість народжених в селі Пиріжна, можна побачити досить сумну картину. З кожним роком кількість новонароджених падає. У 2019 році, в порівнянні з 2018 роком, абсолютний приріст склав -5 або народження дітей в цьому році скоротилося на 50% в порівнянні з минулим роком. Такий стан речей говорить про страх молодих людей народжувати, оскільки немає засобів для існування такої родини. В 2020 році, порівняно з 2019 роком ситуація трохи покращилась. Абсолютний приріст новонароджених склав 1 «нову людину» або на 20% кількість новонароджених в 2020 році збільшилась в порівнянні з 2019 роком. Кількість померлих навпаки збільшується. З кожним роком, в порівнянні з минулим, смертність майже однакова і складає 28%. Такий стан речей обумовлений старінням сільського населення, небажання молоді залишатися в селі. А ті, хто з якихось причин і залишається в селі Пиріжна, досить обережно ставить до поповнення сім'ї. Молодь не бачить перспектив розвитку даного населеного пункту, немає роботи і, як наслідок відсутні засоби для існування. Розглянемо на ступному малюнку динаміку народжуваності та смертності.

Як видно з таблиці 2.3 та рисунку 2.2, смертність переважає над народжуваністю, відповідно в 2020 році загальна зміна чисельності складає мінус 10, що свідчить про перевищення смертності над народжуваністю в селі, міграційний приріст плюс 7, що свідчить про більшість прибулих осіб, аніж ті, що вибули. Як видно з таблиці 2.3, кількість виборців скорочується кожного року з 2015 р.

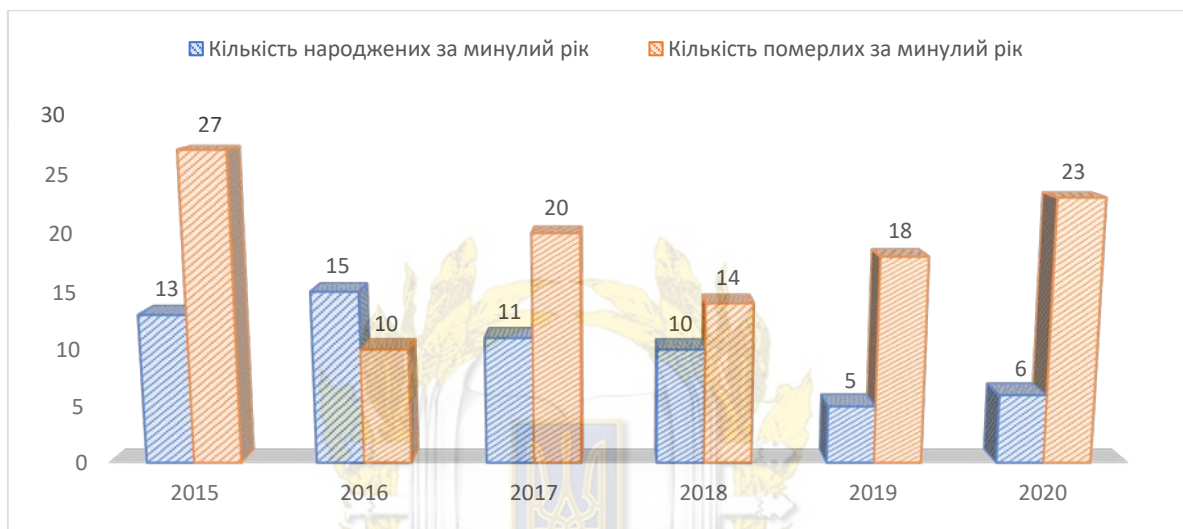

Рисунок 2.2 – Природний приріст населення села Пиріжна, Кодимського району

Основний дохід жителів села - гроші, одержані від сільськогосподарської діяльності. Торговельне забезпечення села – 9 магазинів. За 2019 рік товарообіг магазинів становив 17400,00 тисяч гривень, що становить 88,1% від річного завдання. Медичне обслуговування здійснюється працівниками фельдшерського пункту, в якому працює один фельдшер та дві санітарки. За 2019 рік зареєстровано 303 відвідувань ФАПу. Зареєстровано 985 викликів додому, в т.ч. 99 виклик до дітей. На території сільської ради працює НВК «ЗШ 1-3 ступенів ДНЗ. В ній працює 14 вчителів та навчається 52 учнів. Школа розрахована на 100 учнів і тому заповнена лише на $\frac{1}{2}$ частину. В центрі села знаходиться Пиріжнянський будинок культури на 300 місць. За 2019 рік надано платних послуг на суму 233,00 тис. гривень. На території села Пиріжна працює бібліотека, послугами якої користались 900 осіб. Соціальне обслуговування 38 престарілих та одиноких громадян здійснюють соціальні працівники від районного територіального центру. В центрі села розташована церква святого Михаїла в якій здійснюються богослужіння. На території села Пиріжна розташовані чудотворні джерела - одне з визначних місць Кодимського району. Один з цих джерел лікує хвороби ока, інший лікує суглоби. Завдяки таким

джерелам, туристичний бізнес також приносить додатковий дохід як місцевим жителям так і місцевому бюджету.

Отже, підсумовуючи організаційну характеристику села Пиріжна, Кодимського району, Одеської області, можна зробити висновок: село має селищну раду на чолі із головою селищної ради. В селі Пиріжна працюють 12 депутатів. Площа села хоч і не зовсім велика, але плодюча та в основному має сільськогосподарське призначення. Населення має приріст із знаком мінус. Більшість працездатного населення працює у райцентрі та за кордоном. На території села є вся соціальна інфраструктура, що дає можливість жити, навчатись та працювати на достойному рівні кожній особі.

2.2. Соціально-економічний аналіз Пиріжнянської сільської ради, Кодимського району, Одеської області

Село Пиріжна, Кодимського району – сільськогосподарський край. Село належить до низько урбанізованого, орієнтованого на послуги регіонів з середнім рівнем розвитку. Приналежність села до цієї групи регіонів зумовлена: невисоким рівнем урбанізації (20%); невисокою питомою вагою сфери послуг в структурі економіки та значною часткою зайнятих у цій сфері. Село Пиріжна не достатньо забезпечена розвиненою мережею транспортних комунікацій, до міжнародних доріг 200 км, що позбавляє село від транзитних транспортних потоків через регіон. Відстань до найближчої залізничної станції 8 км, село не має розгалуженої мережі автомобільних доріг, між селом і районним центром курсує маршрутний автобус. Стан довкілля у селі у порівнянні з середніми значеннями по Україні є задовільним. За середнім вмістом забруднюючих домішок в атмосферному повітрі (за індексом забруднення атмосфери — ІЗА) рівень забруднення оцінюється як низький, що зумовлено відносно низькою концентрацією об'єктів важкої промисловості в

регіоні, які є основними забруднювачами атмосферного повітря. Проте суттєвим недоліком є відсутність комплексної системи моніторингу за якістю атмосферного повітря на території області. Суттєві екологічні загрози пов'язані також зі скиданням значних обсягів забруднених стоків підприємств, що розміщені вздовж річки Савранка (у 2019 р. 4,1 млн. куб. м, або 2% загального обсягу відведених зворотних вод), невирішеністю проблем поводження з відходами, для складування яких в області не створено жодного сучасного полігону, а переробка перебуває на незадовільному рівні. За показником заповідності території, що відображає стан збереження біорізноманіття та формування національної еко мережі, село Пиріжна займає високий рівень, адже в річці водиться риба, в лісах є дикі звірі такі як зайці, кабани, лисиці тощо. Загалом, незважаючи на відносно стабільну у порівнянні з іншими регіонами України ситуацію щодо стану довкілля, в районі потребують вирішення такі екологічні проблеми, як забруднення атмосферного повітря та водних ресурсів, неналежне поводження та накопичення побутових і промислових відходів, порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму річок області, підтоплення територій. Існує потреба у стабілізації та відновленні екологічної рівноваги в зонах впливу діяльності гірничих підприємств, які спричинили, зокрема, деградацію та порушення земель, активізацію карстопровальних і зсувних процесів. Недостатнім є також рівень екологічної культури населення. Розглянемо структуру земель села Пиріжна в наступній таблиці та діаграмі для більш чіткого розуміння економічних можливостей сільської ради.

Як видно з таблиці 2.4. та рисунку 2.3., найбільшу частку земельних угідь складають землі сільськогосподарського призначення, їх відсоток сягає майже 80%. Далі за площею йдуть землі лісогосподарського призначення, його частка складає майже 7%. Такий самий відсоток земель знаходиться у резервному фонді. Інші 6% складають землі житлової забудови, громадської забудови, землі загального користування тощо.

Таблиця 2.4 - Категорії земель села Пиріжна, Кодимського району, Одеської області та їх частка у загальній площі

Категорії земель	Площа, га	% від загальної площі
Загальна площа земель, всього	3212,98	100
Землі сільськогосподарського призначення	2505,35	77,97
Землі житлової забудови	24	0,75
Землі громадської забудови	3,987	0,12
Землі оздоровчого призначення	0,14	0,01
Землі лісгосподарського призначення	212	6,60
Землі водного фонду	15	0,47
Землі транспорту та зв'язку	63,453	1,97
Землі енергетики	0,1416	0,00
Землі запасу	215	6,69
Землі резервного фонду	66	2,05
Землі загального користування	107,91	3,36

На території села Пиріжна немає об'єктів, які б використовувались під промисловість, немає об'єктів природно-заповідного фонду, рекреаційного та історико-культурного призначення.

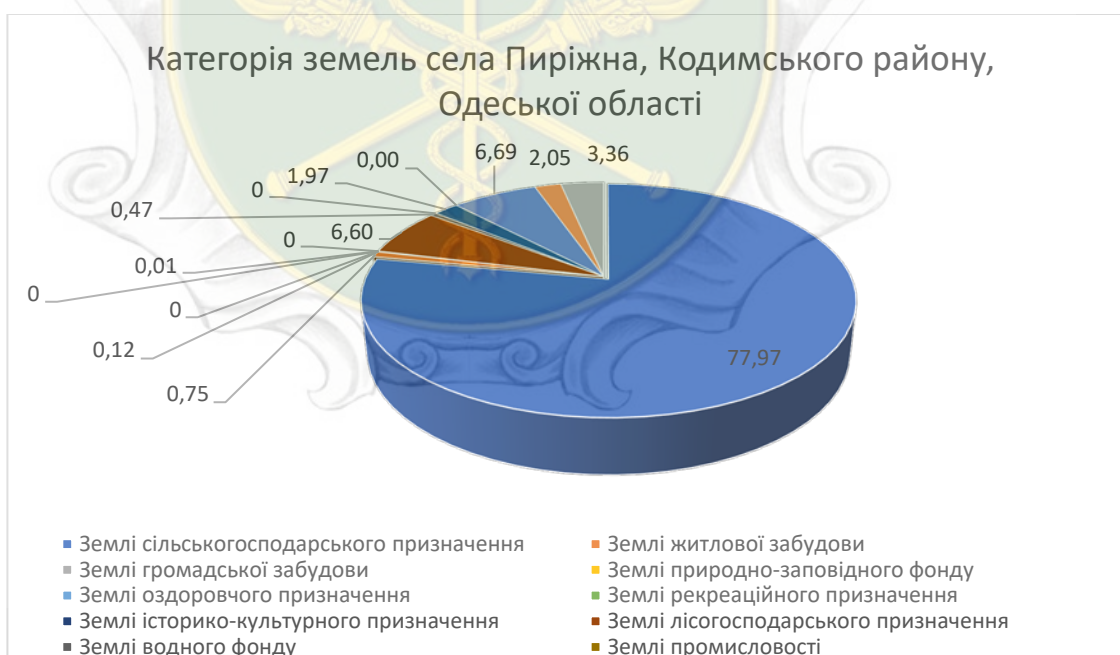

Рисунок 2.3 – Частка категорії земель села Пиріжна

На території села Пиріжна повністю панує сільськогосподарська діяльність, з якої місцевий бюджет поповнюється коштами. На сільськогосподарських угіддях вирощуються такі культури зернові, бобові, насіння олійних культур тощо. Так, наприклад за 2019 рік валовий збір зернових культур склав 4,6 т. (для порівняння в 2018 році - 3,9 т.) або 118%.

В 2020 році аграріями села планується вирощування нетрадиційних культур, зокрема коріандру та розторопші. Восени 2019 року було посаджено ТОВ «Перемога» 12 га часнику, що сприятиме створенню нових робочих місць.

Також запроваджено пожнивний посів гречки та проса (100га), що дало змогу одержати подвійний урожай за один сільськогосподарський рік.

Проведемо SWOT-аналіз діяльності села Пиріжна, що представлено у таблиці 2.5. З табл. 2.5 видно, що сильними внутрішніми сторонами є територіальне розміщення та природні ресурси, село конкурентоздатне, але на повну потужність не користується своїми можливостями.

Таблиця 2.5 - Фактори, що враховуються у SWOT-аналізі села Пиріжна

Потенційні внутрішні сильні сторони (S):	Потенційні внутрішні слабкі сторони (W):
Географічне положення;	Демографічна проблема: - смертність переважає над народжуваністю; - міграційні процеси;
Природні ресурси;	Відсутність заохочення молоді для життя на території села;
Близькість до моря;	Відсутність програм щодо нових технологій;
Потенційні зовнішні сприятливі можливості (O):	Потенційні зовнішні загрози (T):;
Розширення діяльності на території села, розвиток туристичної галузі;	Виїзд населення у міста або за кордон;
Зниження торгових бар'єрів у виході на зовнішні ринки ;	Несприятливі зрушення в курсах валют;
Доступність ресурсів;	Законодавче регулювання;
Можливості:	Загрози :
а) Зниження вартості продукції;	а)Низька купівельна спроможність;
б) Низька концентрація оптових фірм на ринку;	б)Недобросовісність частини клієнтів стосовно оплати;
в) Організація конкурсів (тендерів) на виробництво сільгосппродукції.	в)Збільшення кількості суб'єктів оптового ринку.

Порівняльні переваги (визначені в результаті аналізу сильних сторін і можливостей).

Сильними сторонами є вигідне економіко-географічне розташування. Економіка регіону має високий рівень диверсифікації. Пірижнянська сільська рада має значний потенціал для інтенсивного розвитку туристично-рекреаційної сфери, зокрема курортів, та розвитку зеленого туризму – це значна кількість історико-культурних й архітектурних пам'яток; велика кількість природних та рекреаційних ресурсів; широко відомі курорти та туристично привабливі території. Також для області характерний незначний ступінь антропогенного забруднення довкілля (у порівнянні з іншими регіонами України) та однорідний етнічний склад населення з високим почуттям патріотизму, релігійності, з орієнтуванням на українські традиції. Сільське господарство є достатньо диверсифіковане. Це може бути підтримано можливостями розвитку екологічного органічного сільського господарства за умови розвитку економічних зв'язків між Україною та ЄС.

Виклики (визначені в результаті аналізу слабких сторін і можливостей). Посилення міжрегіональної співпраці може допомогти консолідувати ресурси для вирішення пріоритетних проблем. Інвестування коштів «заробітчани» у місцевий бізнес та розвиток сільського зеленого туризму сприятимуть підвищенню доходів сільських домогосподарств. Стан багатьох об'єктів історико-архітектурної спадщини може бути покращений завдяки таким можливостям, як інтенсивний розвиток туристично-рекреаційної сфери, зокрема курортів, а також розвиток державно-приватного партнерства. Децентралізація системи управління та розширення власних повноважень органів місцевого самоврядування збільшуватимуть фінансове забезпечення місцевого бюджету, що призведе до покращення стану об'єктів соціальної інфраструктури (таблиця 2.6). Недоліками в роботі є не досконала політика роботи з населенням, що призводить до спаду дієздатного населення, виїзд молоді з села, відсутність методів мотивації щодо зберігання молоді та дієздатного населення.

Таблиця 2.6 - Об'єкти сфери торгівлі та надання побутових послуг

Назва, ЄДРПОУ	Адреса	Керівник (П.І.Б., тел.)	Площа (м ²)	Середній товарообіг (грн./місяць)	Кількість персоналу та торгових місць (для ринків)	Орієнтовна кількість відвідувачів впродовж місяця (осіб)
Магазин «Івушка» 3012700708	Одеська обл.. Кодимський р-н с.Пиріжна	Оліник Людмила Анатоліївна	108	30000,00	6	300
2021509701	Одеська обл.. Кодимський р-н с.Пиріжна	Гук Ніна Іванівна	120	25000,00	5	50
ФОП 2595011507	Одеська обл.. Кодимський р-н с.Пиріжна	Обжелянська Олена Іванівна	-	10000,00	1	150
ФОП 3314510660	Одеська обл.. Кодимський р-н с.Пиріжна	Шевчук Альона Віталіївна	-	30000,00	1	150
Магазин «Сюрприз» 2260520801	Одеська обл.. Кодимський р-н с.Пиріжна	Серебрій Ольга Сергіївна	60	45000,00	8	100
Магазин «Міраж» 2165501414	Одеська обл.. Кодимський р-н с.Пиріжна, вул.. Гончарна, 193	Русавський Віктор Іванович	100	50000,00	7	200
Магазин «Господарчі товари» 3565906826	Одеська обл.. Кодимський р-н с.Пиріжна, вул.. Шевченка, 4а	Грінченко Альбіна Вікторівна	82	50000,00	2	150
2494511221	Одеська обл.. Кодимський р-н с.Пиріжна	Стефанюк Валентина Григорівна	-	10000,00	1	100
2995300560	Одеська обл.. Кодимський р-н с.Пиріжна	Грінченко Людмила Михайлівна	-	15000,00	1	100

Сприятливими зовнішніми факторами є багатий край, можливість розширення у сфері як рослинництва так і тваринництва, постійне розширення

можливостей з появою нових технологій, можливість виходу на зовнішні ринки. Негативним є постійна зміна законодавства, що не дозволяє фермерам розвиватись у своїй сфері.

Джерелами фінансування села є податкові надходження, дотації і субвенції від району.

Місцевий бюджет села Пиріжна поповнюється завдяки юридичним особам, які орендують землі для вирощування сільськогосподарської продукції, роздрібні магазини та інші підприємці, що використовують працю найманих працівників. В таблиці відобразимо об'єкти сфери торгівлі села Пиріжна та їх ділову активність.

Як видно з таблиці, на території села функціонують підприємства роздрібною торгівлі з місячним оборотом майже 30000,00 грн. В роздрібній торгівлі задіяно 32 особи. Роздрібні магазини займаються своїм видом діяльності не створюючи конкуренції іншим магазинам. Як видно з таблиці, на території села є як продуктові магазини, так і магазини з господарчими товарами, дитячі товари тощо.

На території села зареєстровані підприємства з основним видом діяльності «Вирощування зернових культур, бобових, насіння олійних культур». В додатку Д представлено перелік найбільш крупних підприємств, що здійснюють свою діяльність на території Пиріжнянської селищної ради.

Бюджет поповнюється в основному від сплати місцевих податків. В таблиці 2.7 розглянемо динаміку надходження коштів до бюджету.

Як видно з таблиці, загальний обсяг податкових надходжень збільшується з року в рік. Так, в 2018 році в порівнянні з 2017 роком загальний обсяг податкових надходжень в абсолютному значенні збільшився на 155414,12 грн., в 2019 році в порівнянні з 2018 році збільшився на 139885,88 грн. або на 54,63% і 31,80% відповідно. Найбільша питома вага, як свідчить рисунок 2.4, в цих надходженнях належить таким податкам як: земельний податок та єдиний податок. В 2018 році питома вага земельного податку у сумі усіх надходжень склала майже 57%, а в 2019 році – 60,41%. Єдиний податок, в свою чергу,

складає 37,84% та 34,58% у загальній сумі усіх надходжень. Як бачимо, сплата земельного податку найбільша, що свідчить про використання земельних угідь бізнесом.

Так, в 2018 році надходження в бюджет від сплати земельного податку становили 249650,00 грн., що на 50000,00 грн. або 25,04% більше аніж в 2017 році. В 2019 році таке збільшення, в порівнянні з 2018 роком, становило 100600,00 грн. або 40,30%. Другий по значимості поповнення бюджету податок – єдиний податок. Абсолютне значення зміни в 2018 році в порівнянні з 2017 роком складає 17500,00 грн. або 11,75%, та в 2019 році в порівнянні з 2018 роком відповідно 34036,50 грн. або 20,45%.

Таблиця 2.7 – Доходи місцевого бюджету села Пиріжна, Кодимського району Одеської області

Показник	2016	2017	2018	2019	Відхилення			
					Абсолютне відхилення (+, -)		Відносне відхилення (%)	
					2018/2017	2019/2018	2018/2017	2019/2018
Загальний обсяг податкових надходжень	234500	284500	439914,12	579800,00	155414,12	139885,88	54,63	31,80
Податки на нерухоме майно	658	785	900,00	1270,00	115,00	370,00	14,65	41,11
Земельний податок і оренда землі	149650	199650	249650,00	350250,00	50000,00	100600,00	25,04	40,30
Єдиний податок	131463,5	148963,5	166463,50	200500,00	17500,00	34036,50	11,75	20,45
Екологічний податок	1352,196	1532,196	1712,20	2100,00	180,00	387,80	11,75	22,65
Інші податки та збори	1108,0495	1255,5495	1403,05	1700,00	147,50	296,95	11,75	21,16
Загальний обсяг неподаткових надходжень	13334,155	15109,155	16884,16	20470,00	1775,00	3585,85	11,75	21,24
Інші неподаткові надходження	2291,221	2596,221	2901,22	3510,00	305,00	608,78	11,75	20,98

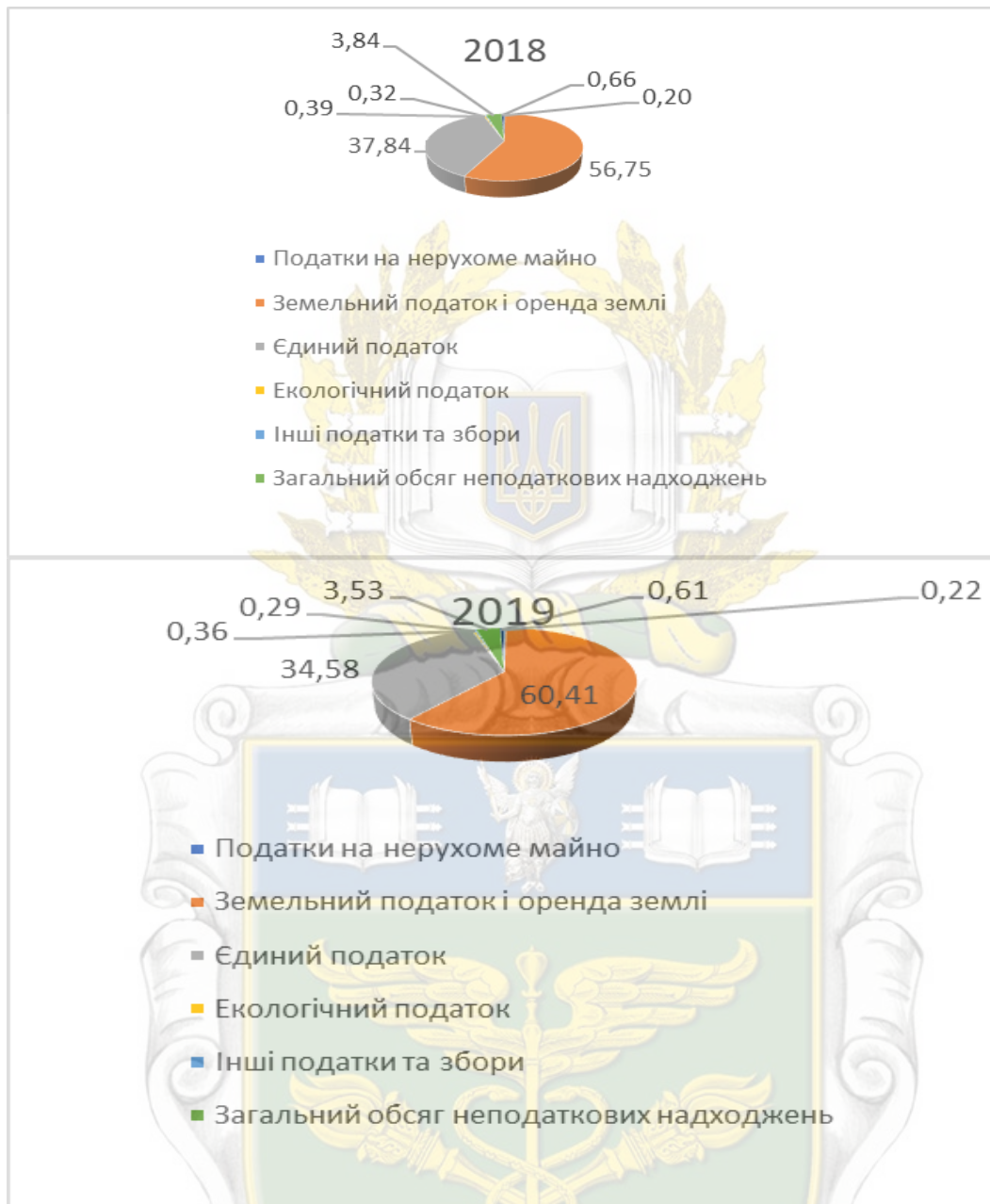

Рисунок 2.4 – Питома вага доходів місцевого бюджету села Пірижна за 2018 та 2019 роки

Фактичні надходження кожні роки, що аналізуються, збільшуються. Але це, звичайно, не дякуючи збільшенню підприємств та їх розвитку, а завдяки збільшенню розміру та ставок податків, що призводять до скорочення підприємств. Значний вклад в загальну суму надходжень до бюджету становлять неподаткові надходження. Всі надходження за 2019 рік склали 579800,00 грн., що на 139885,88 грн. більше ніж в 2018 році. Якщо розглянути

видатки місцевого бюджету села Пиріжна (таблиця 2.8), то можна побачити – фактичні видатки менше ніж фактичні доходи. Це є позитивним значенням в діяльності уряду селищної ради.

Таблиця 2.8 - Видатки місцевого бюджету села Пиріжна, Кодимського району Одеської області (2016-2019рр.)

Показник	2016	2017	2018	2019	Відхилення			
					Абсолютне відхилення (+, -)		Відносне відхилення (%)	
					2018/ 2017	2019/ 2018	2018/ 2017	2019/ 2018
Затверджений бюджет ради (з урахуванням змін) за видатками	285000	342000	399000	456223	57000	57223	16,67	14,34
Фактичні видатки з бюджету ради	319269	361769	404268,5	325054	42500	-79214,5	11,75	-19,59
Видатки на утримання органів місцевого самоврядування, в т.ч.:								
видатки на оплату праці	262295	2652751	280178,22	298062	-2372573	17883,78	-89,44	6,38
видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення	213694	2161222	228263,9	242834	-1932958	14570,1	-89,44	6,38
Видатки на жкг	1584	16020	1692	1800	-14328	108	-89,44	6,38
Видатки, не віднесені до основних груп	27832,6	281489	29730,32	31628	-251758,9	1897,68	-89,44	6,38
	19184	194020	20492	21800	-173528	1308	-89,44	6,38

Але, якщо розглянути статті витрат, то можна побачити, що видатки стосуються в основному утримання органів місцевого самоврядування. Незначна сума йде на витрати житлово-комунального господарства та на соціальний захист і соціальне забезпечення.

Протягом п'яти років кошти з місцевого бюджету не витрачаються ні на правоохоронну діяльність, ні на освіту тощо. В умовах масштабної децентралізації, голова ради повинна відстоювати та брати на себе вирішення внутрішніх проблем села та фінансувати їх.

Як видно з таблиці, план перевищує фактичні значення по видатках. Таке явище має як позитивну, так і негативну сторону. Те, що кошти збереглися це позитивне явище, але недофінансування деяких статей впливає на загальне становище села Пиріжна та його жителів. Якщо більш детально розглянути видатки, видатки на утримання органів місцевого самоврядування в 2019 році в порівнянні з 2018 роком, збільшились на 17883,78 грн. або на 6,38%, тоді як в 2018 році спостерігалось зменшення цих видатків. Зростання таких затрат відбулося за рахунок збільшення оплати праці службовців. Видатки на соціальний захист та забезпечення збільшились в 2019 році усього на 108 грн. або на 6,38%. Видатки на ЖКГ збільшились в 2019 році в порівнянні з 2018 роком на 1897,68 грн. або на 6,38%. Підсумовуючи дані витрат уряду села Пиріжна, можна сказати, що суспільного заохочення в життя села немає. Всі доходи майже витрачаються на утримання місцевого самоврядування.

Стосовно економічної політики села Пиріжна, то протягом 2019 року економіка району почала розвиватись. Але пояснюється він, на жаль, і тим, що у свій час показники демонстрували значне падіння економіки. Тому, це лише початок тривалої і складної роботи. Втім, початок покладено – район економічно відроджується по усім напрямкам, бізнес повірив владі, а влада допомагає бізнесу в усіх проектах, які мають законні формати та здатні принести селу Пиріжна нові робочі місця та податки.

Доходи населення. Одним із ключових питань селищної ради є підвищення середньомісячної заробітної плати та доведення її до середньо обласного рівня. Так, середньомісячна заробітна плата у 2019 року становила 3500,00 грн., що складає 180% до мінімальної заробітної плати та 186% до прожиткового мінімуму.

Селищною радою проводиться ряд заходів щодо легалізації робочих місць, зокрема робочою групою з легалізації робочих місць та заробітної плати протягом звітного періоду проведено 3 рейди, за результатами яких легалізовано 11 робочих місць та заробітної плати в сумі 7,8 тис. грн.

Ефективний розвиток економіки району, збільшення надходжень до бюджетів всіх рівнів, а також вирішення соціальних проблем, у тому числі зменшення безробіття, підвищення життєвого рівня людей – здебільшого залежить від діяльності суб'єктів підприємництва. Станом на 01.01.2020 року в районі зареєстровано 54 суб'єкти підприємницької діяльності, у тому числі: 30 фізичних осіб, 24 юридичних осіб, в т.ч. малих підприємств 29, фермерських господарств 25.

Соціальний захист населення. Основним завданням адміністрації є забезпечення реалізації державної політики у сфері соціально-трудоких відносин, соціального і правового захисту та соціальної підтримки з боку держави.

У 2019 році за призначенням різних видів соціальної допомоги, пільг та компенсацій звернулося 123 заявника, яким сплачено 9053,6 грн.

Таким чином, житлові субсидії є одним із найбільш затребуваних видів соціальної допомоги. На сьогоднішній день за призначенням даного виду допомоги до управління звернулося 92 мешканці району. Нараховано та сплачено субсидій на житлово-комунальні послуги 70 сім'ям в сумі 16265,1грн.

РОЗДІЛ 3

РОЗРОБКА ЕКОНОМІКО-СОЦІАЛЬНОГО МЕХАНІЗМУ РОЗВИТКУ ПИРІЖНЯНСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ, КОДИМСЬКОГО РАЙОНУ, ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

3.1. Напрямки та елементи соціально-економічного розвитку Пиріжнрянської сільської ради, Кодимського району, Одеської області

Після аналізу теперішнього стану як в соціально-демографічній сфері так і по ресурсах, можна запропонувати ряд напрямків та елементів покращення та створення перспектив для розвитку села Пиріжна. Основними напрямками соціально-економічного розвитку села Пиріжна, Кодимського району, Одеської області за рахунок підвищення ефективності його ресурсів є такі.

Економіка села Пиріжна спирається на сільське господарство. Хоча лише частина земель є високо бальними, але в цілому погодні умови сприятливі для його ведення. Спираючись на загальні тенденції у розвитку світової економіки при переході до постіндустріального інформаційного суспільства та переорієнтація ринку продавця у ринок споживача, у якості основних шляхів розвитку виробничого потенціалу визначають екстенсивний, інтенсивний та інноваційний.

Під екстенсивним розуміють розширення обсягів виробництва і збуту продукції, тобто те, що було визначено як зростання виробництва, але не розвиток.

Інтенсивний науково-технічний розвиток передбачає використання досягнень науки і техніки для вдосконалення конструкцій і технологій виробництва традиційних або модернізованих продуктів.

Інноваційний науково-технічний розвиток передбачає безперервне оновлення асортименту продукції і технології її виробництва, удосконалення системи управління виробництвом і збутом. Цей шлях передбачає всебічне

охоплення діяльності села процесом впровадження інновацій, тоді як попередній шлях обирає тільки інновацію факторів виробництва.

Кожен із можливих шляхів розвитку передбачає той чи інший вид інвестування. В сучасних умовах для вітчизняних сіл при виборі напрямку та шляху розвитку особливо актуальним є стан інвестиційного клімату країни та створення своєї (для села Пиріжна) інвестиційної привабливості. Виникає потреба проведення ще одного процесу, який передбачає створення та підтримання інвестиційної привабливості села задля досягнення цілей села Пиріжна у напрямку його розвитку. Можна говорити про інноваційно-інвестиційний розвиток села, який забезпечить постійні якісні та кількісні зміни в діяльності села за рахунок безперервного переходу досягнень інвестиційної діяльності та привабливості в інновації, що посилять конкурентоспроможність та сприятиме розвитку, надасть можливість на новому рівні вести інноваційну діяльність.

Таким чином, інноваційно-інвестиційний розвиток передбачає неперервний впровадження інновацій у діяльність села (техніка, технології, продукція, управління, збут та ін.) за рахунок створення та підтримки інвестиційної привабливості, інтенсифікації інвестиційної діяльності та використання інвестиційного потенціалу села.

Розвиток села повинен здійснюватися так, щоб усі зміни, що відбуваються в його технологічному комплексі, виробничій, інноваційній, організаційній і управлінській діяльності дозволяли зберігати і покращувати рентабельність і стабільність, а також інші характеристики, що відповідають розвитку.

На сьогодні в нашій країні проводиться безліч реформ для покращення рівня життя населення. Одна з таких, яка є найуспішнішою — це реформа децентралізації.

Село Пиріжна згідно розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 червня 2020 р. № 720-р «Адміністративні центри та території територіальних громад Одеської області» увійшла до складу Кодимської міської громади.

Раніше в Україні була вибудована чітка вертикаль влади – сільські громади підпорядковувалися районній раді, районна – обласній, область – Києву. В центр стікалися і всі податки. А потім розподілялися по всій Україні. В результаті роками до сіл гроші не доходили, тому проблеми не вирішувалися.

Тому в Україні був запущений процес децентралізації. Це коли повноваження і ресурси передаються на місця, а громада сама визначає куди витратити зароблені гроші. Але у маленьких громад просто не вистачає ресурсів відродити села. Єдиний вихід – укрупнити кілька рад шляхом об'єднання. Це дає можливість використати спільні ресурси для розвитку територій.

Отже, об'єднана територіальна громада – це добровільне об'єднання жителів сільської, селищної або міської ради, які межують між собою. Ініціювати об'єднання можуть як голови та депутати місцевої влади, так і самі жителі.

Приєднання до ОТГ передбачає ряд перспектив для розвитку села Пиріжна. В першу чергу це якісні освітні, медичні та адміністративні послуги. В цьому держава допомагає грошима напряму ОТГ. Раніше ці кошти надходили до районної ради, а потім йшов перерозподіл. Відтепер цими грошима розпоряджається громада, в особі депутата та мешканців на місцях (за ініціативи) вирішують що краще зробити – відремонтувати дах на школі, побудувати дорогу чи зробити освітлення на вулиці. Як ефективніше витратити гроші на утримання шкіл, дитячих садків. Те ж саме і в медицині. Громада сама вирішує яких лікарів залучити чи яке медичне устаткування купувати, щоб було не обов'язково їхати в місто.

Створення ОТГ передбачає існування центру надання адміністративних послуг, щоб селяни не їздили до райцентру за кожною довідкою чи документом.

Об'єднані громади отримують такі ж доходи, які сьогодні отримують міста обласного значення за рахунок:

- податку з доходів фізичної особи (тобто із зарплати громадян);
- податку на прибуток підприємств, акцизного податку;
- екологічного податку.

Також в бюджет громади йде 100% єдиного та земельного податків, податку на нерухомість.

З держбюджету ОТГ напряму отримують гроші на освіту, медицину, спорт, культуру, соціальний захист.

За державні гроші є можливість реалізовувати власні проекти. Чим активніше громада, тим більше проектів буде реалізовано. Відповідно ОТГ більше зароблятиме і більше витратить на розвиток територій. Це буде стимулом для залучення додаткових інвестицій. А надалі – для поліпшення життя людей.

Наведемо основні шляхи розробки економіко-соціального розвитку села Пиріжна для нарощування виробничого потенціалу за рахунок інноваційної діяльності та створення ОТГ.

1. Шляхи нарощування виробничого потенціалу за рахунок підвищення ефективності використання основних засобів.

Найважливішим показником підвищення рівня ефективності використання основних засобів є зростання обсягів виробленої ним продукції (виконаних робіт, наданих послуг).

У цілому, сукупність резервів покращення використання основних засобів села може бути поділена на три великі групи.

а) Технічне вдосконалення засобів праці, яке передбачає:

- технічне переозброєння на базі комплексної автоматизації та впровадження гнучких виробничих систем;

- заміну застарілої техніки, модернізацію обладнання;

- ліквідацію вузьких місць та диспропорцій у виробничих потужностях;

- механізацію допоміжних та обслуговуючих виробництв;

- розвиток винахідництва та раціоналізаторства.

б) Збільшення тривалості роботи машин та обладнання за рахунок:

- ліквідації недіючого обладнання (здавання його в оренду, лізинг, реалізація тощо);

- скорочення строків ремонту обладнання;

- зниження простоїв: цілозмінних та всередині змін.

в) Покращення організації та управління виробництвом, а саме:

- прискорення досягнення проектної продуктивності введених в експлуатацію основних фондів;

- впровадження наукової організації праці та виробництва;

- покращення забезпечення матеріально-технічними ресурсами;

- вдосконалення управління виробництвом на базі сучасної комп'ютерної техніки;

- розвиток матеріальної зацікавленості працівників, що сприяє підвищенню ефективності виробництва.

2. Шляхи нарощування виробничого потенціалу за рахунок підвищення ефективності використання трудових ресурсів.

А саме:

- удосконалення спеціалізації і кооперування виробництва та методів організації виробничого процесу;

- удосконалення розподілу і кооперування праці, організації та обслуговування робочих місць;

- удосконалення підбору і розстановки працівників, їх підготовки й підвищення кваліфікації;

- впровадження передових прийомів і методів праці та проведення робіт по інших напрямках удосконалення організації праці;

- поліпшення соціально-трудова відносин працівників з власниками та адміністрацією;

- поліпшення санітарно-гігієнічних умов праці;

- впровадження раціональних режимів роботи та відпочинку;

- встановлення сприятливого (поліпшення існуючого) мікроклімату в трудових колективах.

Якісна робоча сила значною мірою сприяє підвищенню продуктивності праці, а значить виробничому потенціалу.

3. Шляхи нарощування виробничого потенціалу за рахунок підвищення ефективності використання оборотних фондів.

Ефективне використання оборотних фондів є одним із першочергових завдань керівництва села Пиріжна в сучасних умовах і забезпечується це прискоренням їх оборотності на всіх стадіях кругообігу.

а) На стадії створення виробничих запасів:

- раціональне використання виробничих запасів;
- ліквідація наднормативних запасів матеріалів;
- удосконалення нормування;
- поліпшення організації постачання, у тому числі через установа чітких договірних умов і забезпечення їх виконання, оптимальний вибір постачальників, налагодження роботи транспорту;
- поліпшення організації складського господарства, зокрема впровадження комплексної механізації та автоматизації вантажно-розвантажувальних робіт на складах.

б) На стадії незавершеного виробництва:

- упровадження прогресивної техніки і технології, зокрема безвідходної та маловідходної;
- розвиток стандартизації і уніфікації;
- удосконалення форм організації виробництва;
- удосконалення системи економічного стимулювання, економічного використання сировинних та паливно-енергетичних ресурсів.

в) На стадії обігу:

- раціональна організація збуту готової продукції, застосування прогресивних форм розрахунків;
- своєчасне оформлення документації та прискорення їх руху, дотримання договірної та платіжної дисципліни.

Прискорення оборотності оборотних фондів дає змогу зекономити значні суми і збільшити обсяги виробництва та реалізації продукції без додаткових фінансових ресурсів.

Покращення використання вище наведених ресурсів сприятиме підвищенню виробничого потенціалу села, розвитку трудових ресурсів, збільшення населення, покращенні соціальних умов.

3.2. Впровадження економіко-соціального механізму розвитку Пиріжнянської сільської ради, Кодимського району, Одеської області

На сучасному етапі розвитку сільських територій, територіальна громада діє відповідно до встановлених Методик щодо розвитку певної території. Для вирішення питань покращення села Пиріжна, необхідно виділити проблеми, які існують на сучасному етапі та вирішення цих проблем в рамках ОТГ.

Якщо говорити про село Пиріжна, то дане село має розвиватись в таких напрямках:

1. Розвиток соціально-культурної сфери. Розвиток даної сфери передбачає за рахунок покращення побутових умов збільшити приток населення у село. Для цього необхідно побудувати нове житло, забезпечити молодь роботою. Створити умови для народження, навчання, виховання та розвитку дітей.

2. Створення здорової політичної конкуренції. Для цього голові сільради необхідно створити сприятливі умови щодо чесних виборів. Нехай перемагає той, хто найбільш корисного робить для села.

3. Створення сприятливих умов щодо розвитку нових підприємств. З розвитком економіки буде розвиватись село Пиріжна.

Для розвитку по вище вказаних напрямках, необхідно розробити механізм соціально-економічного розвитку села Пиріжна. Сучасне розуміння стратегії розвитку регіонів передбачає удосконалювання регіональної соціально-економічної системи на основі обґрунтування суто специфічних для

кожного регіону (типу регіонів) перспектив розвитку з використанням методології стратегічного планування й отримує своє логічне продовження в підготовці системно структурованої сукупності генеральних цілей, задач, напрямів соціально-економічного розвитку.

Обґрунтування стратегії розвитку села Пиріжна, що являє собою набір принципів стійкого впливу на регіональне соціально-економічне середовище, що переводить їх у систему необхідних властивостей і пріоритетів регіональної економіки, на сценарії і механізми реалізації цих пріоритетів. Вказані принципи є достатньо загальними, включають як основи вимоги, так і функції, тому запропоновано підхід до бачення системи і механізму формування, розробки та реалізації стратегії (рис. 3.1).

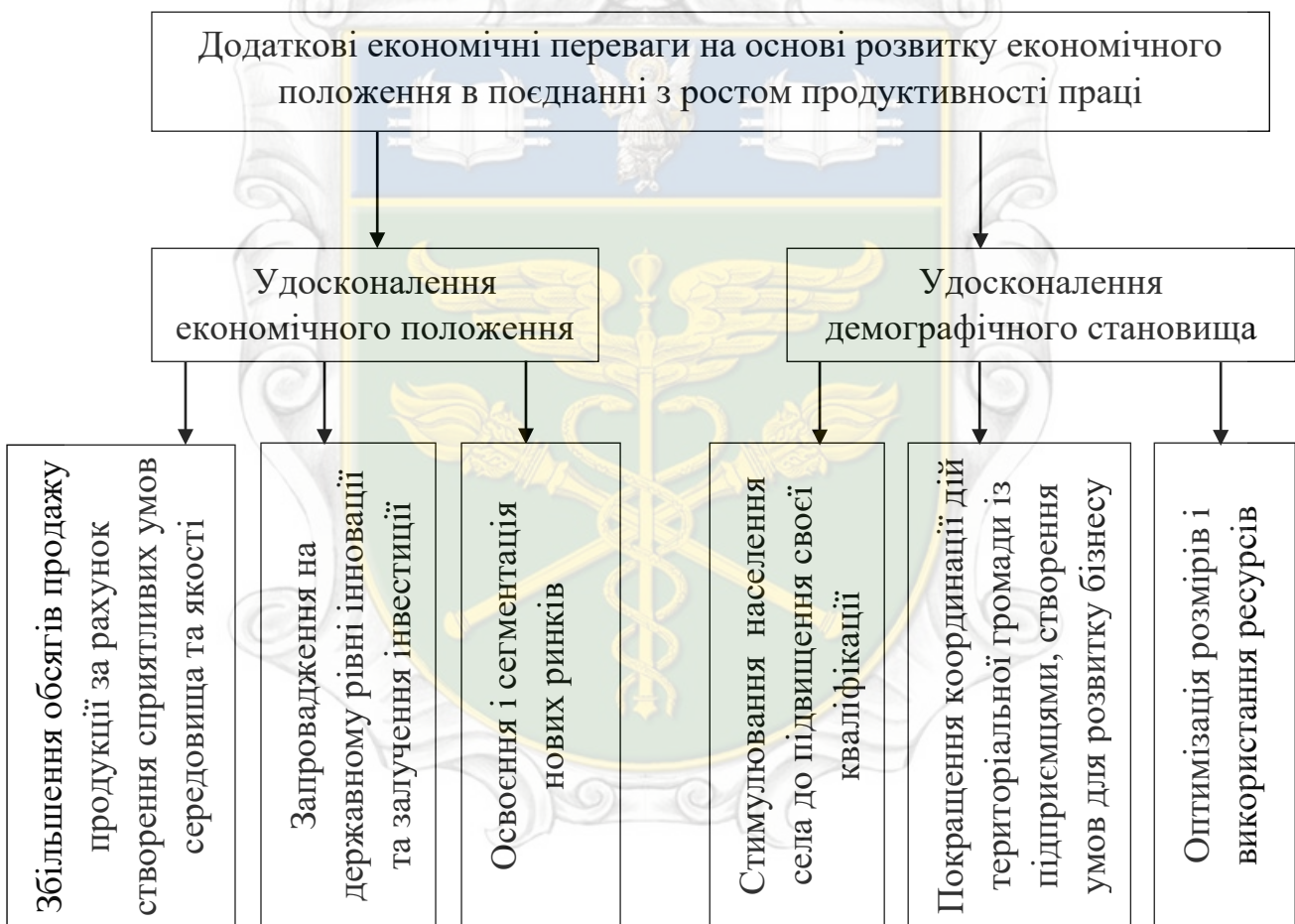

Рисунок 3.1 - Механізм формування, розробки та реалізації стратегії соціально-економічного розвитку села Пиріжна

Для закріплення позитивних тенденцій та вирішення проблемних питань економічного і соціального розвитку села Пиріжна, координації роботи органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, комунальних підприємств необхідно розробити чіткий план дій – Програму економічного і соціального розвитку (далі – Програма).

Серед першочергових завдань, спрямованих на подальший розвиток та відродження виробництва, необхідно виділити:

- стимулювання оновлення основних засобів виробництва, модернізації підприємств та їх технічного переоснащення; впровадження сучасних інформаційних та телекомунікаційних технологій;

- налагодження прямих зв'язків між державними, самоврядними інституціями та окремими господарюючими суб'єктами щодо впровадження новітніх механізмів, здатних забезпечити підвищення конкурентоспроможності товарів місцевого виробництва;

- визначення шляхів залучення вітчизняних та іноземних інвестицій, вкрай необхідних для розвитку промисловості; розроблення умов та систем надання місцевих переваг вітчизняним й іноземним інвесторам, які здійснюють капіталовкладення у найбільш пріоритетні проекти;

- впровадження на підприємствах та організаціях села Пиріжна інноваційної моделі розвитку; вирішення екологічних проблем.

Основними шляхами активізації інноваційної діяльності села Пиріжна на сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки можна вважати:

- розробку і запровадження механізму надання пільг промисловим підприємствам, що впроваджують і реалізують інноваційну продукцію на території села Пиріжна, Кодимського району, Одеської області;

- поширення практики надання інноваційним підприємствам середньострокових кредитів зі знижкою кредитної ставки.

Реалізація запропонованих напрямків активізації інноваційної діяльності в Україні дасть змогу значно підвищити рівень інноваційної активності промислових підприємств, прискорити процес оновлення виробництва,

ефективно використовувати внутрішні і залучені зовнішні інвестиції на інноваційну діяльність.

Стабільний соціально-економічний розвиток в сучасних умовах наростання динаміки науково-технічного прогресу, коли відбувається радикальна зміна технологічної бази виробництва, є неможливим без відтворення основного капіталу на принципово новій, конкурентоспроможній основі, тобто без постійного нарощування обсягів інноваційно-інвестиційної діяльності та підвищення її ефективності.

Ефективне поєднання інноваційного та інвестиційного процесів забезпечується сукупністю певних форм і методів організаційно-управлінської та економічної роботи, які стимулюють названі процеси, тобто мова йде про формування відповідного організаційно-економічного механізму.

Основним завданням організаційно-економічного механізму інноваційно-інвестиційної діяльності виступає формування і розвиток інноваційної інфраструктури, тобто мережі організацій різного профілю, призначенням яких є створення оптимальних умов для поєднання фінансових потоків та інноваційних розробок з метою їх практичного впровадження.

Ключове завдання територіальної громади села Пиріжна, на вирішення якого покликана спрямовувати свою діяльність інноваційно-інвестиційна складова регіонального розвитку, полягає в тому, щоб за рахунок активних структурних змін в інвестиційній діяльності вишукувати, формувати і акумулювати на регіональному рівні інвестиційні ресурси різного за джерелами походження з метою спрямування їх на вирішення найбільш значущих проблем села Пиріжна, що має сприяти зростанню конкурентоспроможності економіки села. Вирішення цього завдання є можливим за рахунок узгодження системи заходів регіональної політики представників державних органів села Пиріжна з тими, що мають розроблятися на рівні регіону як елементи стратегії інноваційно-інвестиційного розвитку.

Ефективність капіталовкладень визначається відношенням приросту річного обсягу доходу за розрахунковий період при заданій його речовинній

структурі в порівнянних цінах до капітальних вкладень у сферу матеріального виробництва, що зумовили цей приріст. Такі розрахунки територіальна громада повинна робити у кінці кварталу та року, щоб розуміти правильність вибору механізму щодо соціально-економічного розвитку села Пірижна. При розрахунках необхідно спиратись на систему показників ефективності інвестицій саме даного регіону, тобто села Пірижна. До системи розрахунків показників повинні бути включені індикатори макро-, мезо- і мікрорівнів, які будуть відбивати і загальну регіональну концепцію розвитку економіки України, і регіональну соціально-економічну ситуацію, а також комерційну ефективність інвестиційного проекту.

Таким чином, для розвитку села Пірижна, Кодимського району, Одеської області, необхідні вирішити наступні проблеми:

– в економічній сфері:

відсутність постійного зовнішнього інвестора;

високі ціни на товари і послуги;

складний процес відведення та надання земельних ділянок інвесторам для здійснення господарської діяльності;

недостатня кількість автотранспорту, спеціалізованого транспорту (шкільних автобусів, швидкої допомоги, пожежної машини);

– в соціальній сфері:

відсутність інвестицій у розвиток соціальної сфери;

низький рівень та обсяг зайнятості населення;

– в сфері освіти:

забезпеченість вчителів і учнів новими підручниками та наповнюваність шкільних бібліотек книгами та підручниками, які б відповідали навчальним планам;

наповнюваність бібліотечних установ новими зразками художньої, спеціалізованої та іншої літератури;

технічне оснащення комп'ютерних класів та доступність мешканців до мережі «internet» в цілому;

– в сфері культури, молоді і спорту:

оснащення бібліотек комп'ютерною технікою, доступом до мережі «internet», створення електронних бібліотек;

забезпеченість мешканців вчасною і професійною медичною допомогою.

– в сфері ЖКГ:

ремонт доріг на території села;

відсутність спеціалізованої техніки для житлово-комунальних потреб.

– в екологічній сфері:

забруднення води;

відсутність засобів щодо своєчасного запобігання виникнення та ліквідування пожеж.

Для ефективного розвитку села Пиріжна у складі ОТГ необхідно чітко визначити головні стратегічні цілі, яким необхідно слідувати для досягнення бажаного рівня розвитку. До основних стратегічних цілей розвитку можна віднести:

Ціль: Економічно розвинена територія з сучасним промисловим комплексом.

Операційні цілі:

1.1. Диверсифікація економічного профілю ОТГ;

1.2. Стимулювання економічної активності;

Пріоритетні завдання:

Створення інвестиційних пропозицій;

Просування інвестиційного профілю, продуктів та іміджу громади;

Створення Е-бази даних ресурсів громади;

Створення сприятливих умов для розвитку підприємництва, малого та середнього бізнесу;

Підтримка сільськогосподарського потенціалу;

Налагодження форм державно-приватного партнерства.

Ціль2: Безпечне та комфортне життєве середовище.

Операційні цілі:

2.1.Розвиток інфраструктури та простору ОТГ;

2.2.Забезпечення надання якісних послуг для населення;

2.3.Створення ефективної системи управління та безпеки;

Пріоритетні завдання:

Покращення дорожньо-вуличної інфраструктури;

Якісна питна вода та водовідведення;

Проведення та підтримка інтернет-мережі;

Створення зон відкритого простору;

Підвищення якості освітніх послуг;

Підвищення якості медичних послуг;

Розвиток, збереження та промоція культури та історії, традицій та духовності;

Створення умов для спорту, дозвілля та відпочинку;

Покращення якості надання адміністративних та соціальних послуг. Е-врядування в громаді;

Поліпшення житлово-комунальної сфери;

Енергоефективність. Енергозабезпечення. Енергонезалежність;

Формування системи громадської безпеки;

Поліпшення якості пожежної безпеки та системи реагування на надзвичайні ситуації;

Вдосконалення системи управління відходами;

Формування екологічної культури;

Ціль 3: Розвиток людського потенціалу.

Операційні цілі:

3.1.Підвищення активності жителів громади;

Освіта, профорієнтація та SMART-спеціалізація.

Таким чином, задля приросту населення в селі, територіальній громаді необхідно створити сприятливі житлові умови, умови для роботи населення та отримання достойної заробітної плати, необхідно розвивати соціальний аспект перебування на території села Пиріжна, а саме – створення інфраструктури, що

сприяє розвитку дітей та молоді, створення додаткових умов для виявлення та розвитку талантів тощо. Для цього територіальній громаді необхідно розглянути напрямки як інноваційного розвитку так і залучення інвестицій в існуючі системи. Інновації допоможуть створювати та залучати як нових інвесторів так і забезпечувати молодь роботою, і як результат, розвиток регіону та його вихід на достойний рівень.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

В кваліфікаційній роботі розглянуті наукові підходи до формування економічних та соціальних засад розвитку села Пиріжна, Кодимського району, Одеської області. Проведений аналіз сучасного соціального та економічного стану села Пиріжна, Кодимського району, Одеської області, розглянута організаційна характеристика Пиріжнянської сільської ради, Кодимського району, Одеської області. Проведений соціально-економічний аналіз села Пиріжна, Кодимського району, Одеської області. За результатами аналізу теперішнього соціально-економічного стану, було розроблено соціально-економічний механізм щодо покращення розвитку села Пиріжна, Кодимського району, Одеської області.

Результати проведеного дослідження дозволили сформулювати такі теоретико-методологічні, методичні та практичні висновки:

1) Підходи щодо розвитку села являють собою систему взаємопов'язаних елементів, які виконують різні функції у процесі досягнення цілей розвитку селищної громади.

2) Село – це цілісна система, і, як і будь-якій системі, їй притаманні такі риси: цілісність; цілеспрямованість; складність; взаємозамінність; альтернативність його елементів; взаємозв'язок, взаємодія елементів виробничого потенціалу; самовідтворюваність; інноваційна сприйнятливість; гнучкість; соціально-економічні наслідки використання; історичні умови та особливості формування й використання; фізичне та моральне старіння.

3) Село, як цілісна система, має в собі виробничий потенціал. Виробничі потенціали зі структурної точки зору різняться розмірами та ступенем відособлення ресурсів, структурою ресурсів, що використовуються.

Село Пиріжна має селищну раду на чолі із головою селищної ради. В селі Пиріжна працюють 12 депутатів. Всі зусилля депутатів направлені на економічний та соціальний розвиток села, не дивлячись на приналежність до

різних політичних сил. Приріст села Пиріжна негативний. Більшість працездатного населення працює у райцентрі та за кордоном. Хоч на території села і є все необхідне для нормального життя населення, молодь намагається все одно виїхати звідси. Тома завдання територіальної громади – це втримання існуючого населення та залучення нового з метою покращення свого краю.

Найбільша частка земельних угідь - землі сільськогосподарського призначення, їх відсоток сягає майже 80%.

Джерелами фінансування села є податкові надходження, дотації і субвенції від району.

Місцевий бюджет села Пиріжна поповнюється завдяки юридичним особам, які орендують землі для вирощування сільськогосподарської продукції, роздрібні магазини та інші підприємці, що використовують працю найманих працівників. На території села функціонують підприємства роздрібної торгівлі з місячним оборотом майже 30000,00 грн. На території села є як продуктові магазини, так і магазини з господарчими товарами, дитячі товари тощо. Основними підприємствами є підприємства з основним видом діяльності «Вирощування зернових культур, бобових, насіння олійних культур». Бюджет села складається із місцевих податків та зборів, найбільшу частку має земельний податок. Також значний вклад в загальну суму надходжень до бюджету становлять неподаткові надходження. Видатки місцевого бюджету села Пиріжна менше ніж фактичні доходи. Це є позитивним значенням в діяльності уряду селищної ради.

З аналізу сучасного стану села Пиріжна можна навести ряд пропозицій щодо підвищення соціально-економічного розвитку, а саме:

- 1) Покращення демографічного ситуації на селі та змінити підхід до ринку зайнятості. Необхідно передбачити здійснення комплексу заходів, спрямованих на активізацію економічної діяльності населення, розширення сфери застосування праці, «детінізації» зайнятості, зменшення диспропорції між попитом та пропозицією робочої сили, створення умов для самостійної

зайнятості та соціальної підтримки незайнятих, зареєстрованих у державній службі зайнятості, у тому числі:

- сприяння працевлаштуванню незайнятих громадян на вільні та новостворені робочі місця;
- залучення до громадських робіт безробітних громадян;
- посилення контролю за дотриманням вимог законодавства про працю, зайнятість населення та про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття, забезпечення реалізації прав і гарантій працівників, недопущення випадків використання найманої сили без належного оформлення трудових відносин з роботодавцем;
- підвищення мобільності робочої сили шляхом поширення інформації про стан регіональних ринків праці;
- зниження соціальної напруги шляхом визначення домогосподарств, у яких жодна з осіб працездатного віку не має роботи, та сприяння працевлаштуванню таких осіб.

2) Покращення фінансового стану села Пиріжна. Ефективний розвиток економіки району залежить від збільшення надходжень до бюджетів всіх рівнів. Для цього необхідно створити певний механізм реалізації ключове завдання, на вирішення якого покликана спрямовувати свою діяльність інноваційно-інвестиційна складова регіонального розвитку. Для цього, за рахунок активних структурних змін в інвестиційній діяльності вишукувати, формувати і акумулювати на регіональному рівні різні за джерелами походження інвестиційні ресурси з тим, щоб направляти їх на вирішення найбільш значущих проблем регіону, що має сприяти зростанню конкурентоспроможності регіональної економіки. Вирішення цього завдання є можливим за рахунок узгодження системи заходів регіональної політики держави з тими, які мають розроблятися на рівні регіону як елементи стратегії інноваційно-інвестиційного розвитку.

3) вирішення соціальних проблем, підвищення життєвого рівня. Стан здоров'я населення громади характеризує його трудовий потенціал,

зумовлює рівень продуктивності праці в суспільстві та значною мірою впливає на перспективи його соціально – економічного розвитку. Тому один з основних напрямів діяльності виконкому сільської ради має полягати в задоволенні потреб населення в отриманні медичних послуг.

В галузі освіти необхідно здійснювати заходи щодо:

- підтримка іміджу та престижу загальноосвітньої школи;
- збільшення охоплення учнів профільним навчанням до 85%;
- комп'ютеризація навчального процесу тощо.

Пріоритетними напрямками соціально - економічного розвитку громади в галузі культури будуть збереження, відродження і розвиток української національної культури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України: офіц. текст. Київ: КМ, 2019. 196 с.
2. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015 р. № 157-VIII. Відомості Верховної Ради, 2015. №13. Ст.91.
3. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. 2019. №1. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2019-p>
4. Авер'янов В.Б. Державне управління: теорія і практика. Київ: Основи, 2018. 431 с.
5. Адміністративна реформа в Україні: шлях до Європейської інтеграції. Збірник наукових праць. Київ: Основи, 2018. 322 с.
6. Азнар М.Ф. Організація регіональної та місцевої влади: досвід держав-членів Європейського Союзу. Київ: Спеціальне доповнене видання Українсько-Європейського Журналу з Міжнародного та Порівняльного права. 2015. С.38-49
7. Андрієвський Т. Децентралізація – запорука процвітання: Вісник міністерства доходів і зборів України. 2019. №36. С.46-47
8. Ареф'єва О.В., Коренков О.В. Управління потенціалом розвитку промислових підприємств: Монографія. Київ: ГРОТ, 2019. 200с.
9. Бабінова О.О. Державна регіональна політика і регіональний розвиток: сучасні реалії України та європейський досвід. Київ: Фенікс, 2018. 268 с.
10. Балабанова Л.В., Чернишева С.В. Маркетинг відносин в системі управління: монографія. Донецьк: Дон НУЕТ, 2019. 280с.
11. Берданова О. В., Вакуленко В. М., Гринчук Н. М., Колтун В. С., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Управління розвитком об'єднаних територіальних громад на засадах громадської участі: навч. Посіб. Київ. 129 с.
12. Берданова О., Вакуленко В. Стратегічне планування місцевого розвитку. Київ: ТОВ «Софія-А». 2018. 88 с.

13. Боврон Б., Вігода А., Девідсон Г., Мамонова В., Федів І., Санжаровський І. Розроблення та впровадження стратегічного плану розвитку регіону: навч. посіб. Київ: К.І.С. 2018. 214 с.

14. Борденюк В. Муніципальна реформа: що, як і задля чого? Віче. 2018. № 7. С.69-72

15. Бориславська О. Місцеве самоврядування як форма децентралізації та гарантія демократичного та політичного режиму: Вісник Львівського університету. 2019. Випуск 52. С.26-27

16. Бородін Є.І., Тарасенко Т.М. Розвиток системи місцевого самоврядування в Україні: Аспекти публ. управління. 2019. №4. С.55-61.

17. Бородіна О. М. Теорія, політика та практика сільського розвитку. Київ: Ін-т громад. Суспільства, 2018. 376 с.

18. Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України. Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні. DESPRO. – Київ. ТОВ «Софія», 2019. 128 с.

19. Брайсон Дж. Стратегічне планування для державних та неприбуткових орг-цій. Львів: Літопис, 2019. 352 с.

20. Власюк О.С. Шляхом децентралізації: виклики, ризики та пріоритети реформування регіонального розвитку в Україні : Регіональна економіка. 2018. №1. С.5-18.

21. Воронов М.П., Скрипничук В.М. Децентралізація влади як основа взаємовідносин державних виконавчих органів і органів місцевого самоврядування: Зб. наук. праць. Вип. 1 / Редкол.: Ю.П. Битяк (голов. ред.) та ін; Акад. правових наук України. НДІ держ. будівництва та місц. самоврядування. Харків: Право, 2019. С.31-48.

22. Ворона П. Місцеве самоврядування України в контексті розвитку представницької влади: монографія. Полтава: ПУЕТ, 2019. 342 с.

23. Вюртенбергер Т. Організаційна структура регіонального рівня: Проблеми децентралізації: національний та міжнародний досвід. Збірник матеріалів та документів Київ: Атіка-Н, 2018. С.264-269
24. Горбатенко В.П., Лебединська Г.О. Територіальна громада – основа самоврядування в Україні. Держава і право. 2018. Вип. 17. С.538-540.
25. Гонцяж Я., Гнидюк Н., Куленкова О., Гуменюк В. Самоврядування та територіальна організація. Київ: УАДУ, 2017. 184 с.
26. Гончаров В.М., Сокуров Г.І., Пожидаєв А.Є., Квітковський Д.О., Бугайов О.В., Ободець Я.В. Формування організаційно-економічного механізму державної стратегії розвитку інвестиційного потенціалу регіону. Луганськ: Ноулідж, 2019. 175 с.
27. Грицяк І.А. Проблеми теорії та практики державного управління та місцевого самоврядування. Матеріали щорічної науково-практичної конференції професорсько-викладацького складу та слухачів Української академії державного управління. Київ, 2016. С.58-61.
28. Грицяк І.А. Особливості державного регіонального управління: європейський спектр:Новий етап розвитку місцевого самоврядування: реформування житлово-комунального господарства в Україні. Київ: Логос, 2019. С.312-315
29. Губені Ю. Розвиток сільських територій: деякі аспекти європейської теорії і практики. Економіка України. 2017. № 4. С. 62–70.
30. Гук Д.А. Наукові підходи до формування економічних та соціальних засад розвитку села Пиріжна, Кодимського району, Одеської обл. *Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ*. Вінниця: Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2020. Вип.89. С. 132-139.
31. Гук Д.А. Розробка економіко-соціального механізму розвитку села Пиріжна. *Менеджмент XXI століття: сучасні моделі, стратегії, технології*. Вінниця: Центр підготовки наукових та навчально-методичних видань ВТЕІ КНТЕУ, 2020. Ч. 1. С. 394-401.

32. Данилишин Б. Регионализм в Украине: реальность и перспективы. *Зеркало недели*. 2019. №22. С.4
33. Делія Ю. Місцеве самоврядування як право територіальної громади. *Право України*. 2019. №5. С.45-48
34. Державне управління в Україні: централізація і децентралізація: навч. Посіб. / Н.Р. Нижник та ін. Запоріжжя: ЗНУ, 2018. 448 с.
35. Децентралізація влади на основі кращих іноземних практик та українських законодавчих ініціатив: матеріали інформаційного семінару. Український Інститут Міжнародної політики, 2019. 21 с.
36. Дроздовська О.С. Теоретичні засади фінансової децентралізації. *Фінанси України*. 2020. №8. С.19-25
37. Іжа М.М., Пахомова Т.І., Різникова Я.О. Організаційно-правові засади державного управління: навч. посіб. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2018. 308 с. 7.
38. Ільків Н., Карий О., Кушнарєнко О. Рада та громада або як залучати громадян до місцевого самоврядування: навч. посіб. Київ: Академпрес, 2003. 132 с.
39. Камінська Н. В. Децентралізація влади і досвід її проведення у зарубіжних державах. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2019. №4. С. 35-40.
[URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2014_4_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2014_4_9)
40. Камінська Н.В. Еволюція місцевого та регіонального самоврядування в умовах розвитку європейської демократії. *Архіви України*. 2014. №4-5. С.73-83
41. Кампо В. Дві системи місцевої влади: взаємодія, а не протистояння. *Місцеве самоврядування*. 2018. №1-2. С.35-38
42. Карий О. Участь громадян у місцевому самоврядуванні. Львів: ЗУРНЦ, 2017. 45 с.
43. Кипиани В. Административно-территориальная реформа ещё не закончилась . *Киевские ведомости*. 2017. № 45. С.12- 14.

44. Кодимська міська рада. 2020.

[URL://https://decentralization.gov.ua/newgromada/4341](https://decentralization.gov.ua/newgromada/4341)

45. Копилико Р. Проблеми регіональної політики в країнах світу: загальне й особливе . Новий етап розвитку місцевого самоврядування. Київ: Логос, 2018 340 с.

46. Корженко В.В., Одінцева Г.С. Територіальне управління: проблеми, рішення, перспективи. Харків: Магістр, 2019. 216 с.

47. Корнієнко М. Місцеве самоврядування та урядова вертикаль. *Місцеве самоврядування*. 2018. №3-4. С.40-41

48. Корнієнко М. Місцеве самоврядування: системний аналіз *Місцеве самоврядування*. 2019. №3-4. С.34-39

49. Корнієнко М.С. Місцеве самоврядування . Київ: Наукова думка, 2017. 285с.

50. Кравченко В. Розмежування повноважень за чіткими критеріями. *Місцеве самоврядування*. 2020. № 5. С. 47-52

51. Кресіна І. Перспективи децентралізації влади у контексті регіональної політики України. Чи йдемо в Європу? *Публічне право*. 2015. №2. С.12-17.

52. Кудіна Л., Грязнова О., Мазяр О. Розвиток місцевого самоврядування в Україні: Київ: Молодіжна альтернатива, 2018. 68 с.

53. Лебединська Г.О. Нові тенденції в розвитку місцевого самоврядування *Держава і право*. 2020. № 7. С.485-490

54. Лебединська Г.О. Здійснення регіональної політики в соціально-економічній сфері: світовий досвід і Україна . *Політологічний вісник*. 2019. № 9. С. 281-288

55. Малік М.Й. До питання сталого розвитку сільських територій. *Економіка АПК*. 2018. №8. С. 50-54.

56. Матвієнко А.С. Правове регулювання реформування територіальної влади в Україні на сучасному етапі. *Держава і право*. 2019. № 65. С.314-321.

57. Махначова Н.М. Соціальна мобілізація та ресурсний потенціал громади. *Ефективна економіка*. 2018. №10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2018_10_11/
58. Мельтюхова Н.М., Корженко В.В., Одінцева Г.С. Структурно-функціональне забезпечення діяльності територіальних органів влади. Харків: «Магістр», 2017. 244 с.
59. Молодцов О.В. Інституціональна політика децентралізації та ризику її реалізації в реаліях сьогодні. *Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування*. 2019. № 1. URL:http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Ttpdu_2019_1_16.pdf
60. Мостовая Ю. Как нам обустроить Украину. *Зеркало недели*. 2019. № 27. С.3-4.
61. Мрочковська Б. Використання коштів бюджетів місцевого самоврядування Польщі. *Світ фінансів*. 2016. № 3-4. С. 37-41.
62. Мельник С.І. Соціально-економічні проблеми відтворення та ефективного використання ресурсного потенціалу села. Київ : ННЦ ІАЕ. 2018. 342 с.
63. Нагребецька І. Адміністративна реформа: вибір моделі і гостра дискусія довкола. *Урядовий кур'єр*. 2019. № 54. С. 4-5.
64. Нагребецька І. У пошуках золотої середини. *Урядовий кур'єр*. 2020. № 200. С.5-6.
65. Нижник Н.Р. Державне управління в Україні: централізація і децентралізація. *Вісник Української Академії державного управління при Президентові України*. 2017. С.5-18
66. Носова В.М. Проблема становлення і розвитку муніципального процесу в Україні. навч. посіб. Київ, 2020. 211 с.
67. Павлов О. І. Сільські території України: функціонально-управлінська модель : монографія. Одеса : Астропринт, 2019. 340 с.
68. Панейко Ю. Теоретичні основи самоврядування. Львів: Літопис, 2019. 196 с.

69. Покатаєв П.С. Організаційно-економічні аспекти сучасного стану місцевого самоврядування в Україні. *Інвестиції: практика і досвід*. 2018. № 11. С.116-120.

70. Правові інструменти Ради Європи з питань місцевого і регіонального розвитку та проблеми їх імплементації в Україні. Київ: Центр досліджень питань місцевого і регіонального розвитку та сприяння адміністративній реформі, 2017. 349 с.

71. Проблеми трансформації територіальної організації влади. Збірник матеріалів та документів. Київ: Атіка, 2018. 852 с.

72. Прокопа І. Сільські території України: дослідження і регулювання розвитку. *Економіка України*. 2017. № 6. С. 50–59.

73. Пухтинський М.О. Місцевий і регіональний розвиток: новий етап поступу Київ: Логос, 2019. С.24-33

74. Пухтинський М. Реформа місцевого самоврядування – це концепція плюс політична воля. *Віче*. 2018. №13-14. С.36-37.

75. Реформа для людини. Збірник матеріалів про шляхи реалізації адміністративно-територіальної реформи в Україні. Секретаріат Кабінету Міністрів України. Київ, 2019. 238 с.

76. Розвиток сільських територій в системі євроінтеграційних пріоритетів України : монографія / за ред. В. В. Борщевський. Львів, 2016. 216 с.

77. Розенбаум А. Демократія, урядування і децентралізація. *Вісник Програми сприяння парламентам України*. 2018. С.12-15.

78. Саблук П. Т. Розвиток сільських територій – запорука відродження аграрної України. *Вісник аграрної науки*. 2019. № 5. С. 21–23.

79. Селіванов А. Децентралізація державного управління має за мету інтереси народу . *Голос України*. 2019. С.6-7.

80. Сербан Ф.І. Федералізація чи децентралізація. Виклики часу. *Юридична наука*. 2019. №1. С. 7-14.

81. Серьогіна С.Г. Теоретично-правові та організаційні засади функціонування інституту представництва в Україні. Харків: Ксілон, 2019. 236с.
82. Серьогін С.М. Теоретичні засади та основні напрями реформування місцевого самоврядування й децентралізації влади в Україні. *Аспекти публічного управління*. 2019. №4. С.111-120.
83. Сидорчук М. Децентралізація влади: чого очікувати вищій освіті? *Освіта*. 2019. №24/25. С.6-7.
84. Слінько Т.М., Летнянчин Л.І., Колісник В.П. Конституційне право України: навч. посіб. Харків: Право, 2020. 592 с.
85. Спиридонов Л.И. Теорія держава і права. Харків: Ксілон, 2019. 486 с.
86. Странніков А. Що має знати депутат місцевої ради. Київ: Інститут Політичної Освіти, 2019. 114 с.
87. Тацій В.Я. Правові засоби охорони Конституції. *Вісник Академії правових наук України*. 2019. №3. С.12-19.
88. Тимофеев С.П. Перспективні напрями використання закордонного досвіду розбудови місцевого самоврядування в Україні . *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. №7. С.120-123.
89. Ткачук А. Населення чи громада? Або як впливати на місцеву владу. Київ: Ін-т громад. суспільства, 2020. 72 с.
90. Хаммер М., Чампи Дж. Реінжиніринг корпорації: Маніфест революції в бізнесі. Київ : ННЦ ІАЕ. 2018. 332 с.
91. Хвесик М. А., Хвесик Ю. М. Сталий розвиток територій як основа стратегії розвитку аграрного сектора. *Економіка АПК*. 2019. № 1. С. 66–76.
92. Черевко О.В. Концептуальні підходи до моделювання процесу управління комплексним соціально-економічним розвитком регіону. *Економічні науки*. Черкаси: 2018. С. 156-163.
93. Черевко О.В. Методичні основи системного дослідження соціально-економічних процесів в регіоні. Черкаси: ЧДТУ, 2019. С. 59-62.

